

BOLLEBYGDS
KOMMUN

Årsredovisning 2016

Bollebygds kommun

Innehåll

3	INLEDNING
3	Detta hände 2016
5	Kommunstyrelsens ordförande har ordet
6	BOLLEBYGDS KOMMUNS ORGANISATION
6	Politisk organisation
6	Förvaltningsorganisation
8	FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE
8	Omvärlden och Bollebygd
13	Måluppföljning
17	Utredningsuppdrag
18	Ekonomiskt resultat och finansiell analys
30	Kommunen som arbetsgivare
35	FINANSIELLA RAPPORTER
44	VERKSAMHETEN I BOLLEBYGDS KOMMUN
44	Information och kommunikation
46	Barn och utbildning
52	Område funktionsnedsättning
53	Äldre
55	Stöd till individer och familjer
58	Kultur och fritid
60	Bygga, bo och miljö
63	VA-verksamheten
68	SAMMANSTÄLLD REDOVISNING
68	Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder
70	Koncernen
72	REVISIONSBERÄTTELSEN

Bollebygd 2016

Grafisk form och produktion: Jessica Kjellström, kommunikatör

Foto och illustrationer: Bollebygds kommun: Pernilla Augustsson, Jessica Kjellström, Charlotta Boström och Ateljé Braun

Årsredovisningen finns i pdf-format på: www.bollebygd.se

Detta hände 2016

NY WEBBPLATS LANSERADES

I april lanserades kommunens nya webbplats. Den har en modern layout med nya färger, en struktur som ska göra det lättare att hitta information och mer utvecklat innehåll. Den nya webbplatsen innehåller även många nya lösningar och funktioner för att på ett bättre sätt leva upp till besökarnas önskemål. Vår nya webbplats är även responsiv, vilket innebär att den fungerar i mobiler såväl som i läsplattor.

NY F-6 SKOLA

Den nya skolan i Bollebygd färdigställdes i slutet av året. Den nya skolan är kommunens största investering någonsin. Den nya skolan är byggd i två plan, i anslutning till befintlig högstadieskola. Lokalerna har olika storlek och utformning för att erbjuda flexibla miljöer som kan möta skolans, förskoleklassens och fritidshemmets olika behov.

BRA FÖRETAGARKOMMUN

Det föregående året var ett bra år för Bollebygd som företagarkommun. Undersökningar visar på ett gott klimat med god tillväxt. Bollebygd blev bästa företagarkommun i Sjuhärad och tredje bästa företagarkommun i Västra Götaland enligt tillväxtmätningen "Årets

företagarkommun" som Företagarna och UC genomfört. I Svenskt Näringslivs ranking av företagsklimatet klättrade Bollebygds kommun flest placeringar i länet med 67 platser. Bollebygd hamnade 2016 på plats 120 jämfört med 187 från föregående år.

SKOLKOMMUN I TOPP

Bollebygd toppade listan i en rapport från Lärarnas Riksförbund med en sjundeplats i hela Sverige, andraplats i Västra Götalands län och förstaplats i Sjuhärad. I rapporten Lika tillgång till lika utbildning har offentlig skolstatistik och lönestatistik sammanställts för att jämföra hur bra skolan är i Sveriges kommuner.

FIBERNÄTSUTBYGGNAD

Under 2016 startades en större fibernätsutbyggnad i Bollebygds kommun. Först ut att få tillgång till det nya fiberbroadbandet i centrala Bollebygd var området kring tågstationen. Fiberutbyggnaden är en del av kommunens bredbandsstrategi där 90 procent av hushållen och företagen bör ha tillgång till bredband med en hastighet på 100 Mbit per sekund år 2020. Möjligheten till ett snabbt och stabilt bredband i Bollebygd är en viktig fråga för kommunen.

NY BRANDSTATION I TÖLLSJÖ

I november invigdes en ny större brandstation i Töllsjö för att ersätta räddningsvärnets tidigare lokal.

NY IT-ORGANISATION

IT-kontoret har under året genomfört en mycket stor omställning av kommunens grundläggande IT-plattform som driftsattes under våren 2016. IT-plattformen är marknadsanpassad för att passa kommunens verksamhetstillämpningar och nya mobila arbetsätt men också standardiserad för att inbjuda möjligheter att kostnads-effektivt köpa in externa tjänster och konsulter för drift och support.

VÄXANDE KOMMUN

Kommunen har haft en fortsatt stor inflyttning. Under 2016 ökade befolkningen med 303 personer, vilket motsvarar en ökning med 3,4 procent. Det är den åttonde största procentuella ökningen i hela landet. Det är den stora inflyttningen från andra kommuner som ligger bakom ökningen.

Kommunstyrelsens ordförande har ordet

Kommunens tjugoförsta år blev händelse-rikt. Mycket handlar om planering av en växande kommun, utvecklande av servicen till invånarna och hjälpen för våra nya invånare in i samhället. Dessutom har vi arbetat vidare med riktlinjer, policier och ökad öppenhet.

Kommunens största utmaningar är ofta att få tag på medarbetare med rätt kompetens och behålla dem vi har. Efterfrågan är större än tillgången på många av de kompetenser kommunerna måste ha.

BOLLEBYGD VÄXER MYCKET

Det är många som vill bo i Bollebygds kommun. Kommunen ökade invånarantalet med 3,4 procent. Det är kraftigaste ökningen hittills i kommunens historia. Vi växte näst mest i Västra Götaland. På grund av detta är köerna långa både till lägenheter och småhus. Den nya F-6 skolan blev klar till terminsstart våren 2017. En ny skola är redan under planering. En avsiktsförklaring gjordes med markägare om upp till 800 nya bostäder på Forsa. Diskussion med privat exploatör om att bygga hyreslägenheter i Töllsjö inleddes. Påverkansarbetet kring ny station tillsammans med kommunerna i stråket och Västra Götalandsregionen fortsatte vi jobba aktivt med.

BRA KOMMUNALA VERKSAMHETER

Våra skolor utmärker sig alltid i kvalitetsmätningar. Det har vi blivit vana vid men det är viktigt att veta att det inte sker utan engagerade medarbetare. Vår omsorg är också bra. Mer av verksamheten håller på att byggas upp på hemmaplan istället för att köpas i andra kommuner. I brukarenkäten på äldreboendet var 100 procent nöjda med bemötandet. Mycket bra jobbat. Vi kan också bli än bättre. I verksamheter som det händer mycket i varje dag sker det naturligtvis också mindre bra händelser. Ny teknik och nya arbetsmetoder kan användas. Samarbetet med andra kommuner kan utvecklas.

Vårt arbete att hjälpa våra nyanlända invånare har utvecklats, både kommunens eget stöd men även stödet från invånare och organisationer. Vi har bra samarbete med fastighetsägarna i kom-

munen men bristen på bostäder märks.

I slutet av 2016 inledde Migrationsverket åldersuppskrivningar av ensamkommande flyktingbarn. Förutom det mänskliga lidandet detta orsakar så försatte det kommunerna i en svår situation som hanterades olika. Riktlinjer för Bollebygds kommuns hantering beslutas under våren 2017.

KOMMUNENS BÄSTA RESULTAT NÅGONSIN

Förutom bra verksamhet 2016 gjorde kommunen sitt bästa ekonomiska resultat någonsin, över 30 miljoner. Resultatet är mycket viktigt för vår möjlighet att bygga vägar, skolor, förskolor, VA-ledningar med mera. Under 2016 innebar det goda ekonomiska resultatet att nya F-6 skolan kunde byggas utan att låna mer pengar. Varje krona vi kan finansiera med ett bra resultat innebär en krona mindre i lån.

Allt detta har inte varit möjligt utan engagerade människor i form av invånare, medarbetare, föreningsaktiva, företagare och politiker med flera. Tack till er alla!

Peter Rosholm (S)
Kommunstyrelsens ordförande

Bollebygds kommuns organisation

Politisk organisation

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ och består i Bollebygd av 31 ledamöter. Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet styr i minoritet. Kommunfullmäktige beslutar i alla frågor som är av principiell natur eller i övrigt av större vikt, till exempel budget, skattesats och avgifter.

Valdeltagandet i valet till kommunfullmäktige i Bollebygd år 2014 var 87,95 procent.

Den politiska organisationen består förutom av kommunfullmäktige, av kommunstyrelsen, bildnings- och omsorgsnämnden, samhällsbyggnadsnämnden, valnämnden och jävsnämnden. Nämnderna har det politiska ansvaret inom respektive område och ska se till att verksamheten bedrivs enligt de riktlinjer och mål som kommunfullmäktige har bestämt, samt enligt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Varje nämnd består av ett antal ledamöter och ersättare och utses av kommunfullmäktige. Nämnderna fattar egna beslut i kommunala angelägenheter, men kan också förbereda beslut för kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Kommunen har fem revisorer utsedda av kommunfullmäktige.

Totalt finns 77 förtroendevalda politiker i kommunen, men bara en arbetar heltid som detta och tre arbetar på deltid. Övriga förtroendevalda är fritidspolitiker. 57 procent av de förtroendevalda är män vilket är detsamma som genomsnittet i riket.

Förvaltningsorganisation

Den politiska organisationen kompletteras av en så kallad förvaltningsorganisation. I förvaltningen finns anställd personal som utför arbete i kommunens olika verksamheter. Bollebygds kommun består av tre förvaltningar: kommunstyrelseförvaltningen, bildnings- och omsorgsförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen.

Kommunchefen är kommunens högsta tjänsteman. I varje förvaltning finns en förvaltningschef som leder verksamheten inom sin förvaltning och ansvarar för att nämndernas beslut verkställs.

Antal mandat		
Parti	2011-2014	2015-2018
Socialdemokraterna	11	10
Miljöpartiet	2	2
Vänsterpartiet	0	1
Moderaterna	11	7
Sverigedemokraterna	2	5
Centerpartiet	3	2
Folkets röst	0	2
Kristdemokraterna	1	1
Liberalerna	1	1
Summa	31	31

Omvärlden och Bollebygd

Konjunkturutveckling

Den svenska ekonomin fortsatte under 2016 att utvecklas starkt och förväntas göra det även kommande år. BNP ökade under året med 3,2 procent och 2017 beräknas det öka med 2,8 procent. Drivande bakom tillväxten är kraftigt ökade investeringar och en snabbt växande offentlig konsumtion med anledning av bland annat 2015 års stora antal asylsökande. Exporten och hushållens konsumtion ökade relativt måttligt under året, men förväntas öka snabbare de närmaste åren.

I bland annat Europa och USA har den ekonomiska tillväxten varit jämförelsevis stark under hösten. Enligt konjunkturinstitutet visar flera förtroendemätningar i omvärlden att den globala konjunkturen fortsätter att stärkas den närmaste tiden.

Sveriges kommuner och landsting (SKL) prognosticerar en svagare utveckling av skatteunderlaget, det vill säga skatteintäkterna, de närmaste åren än 2015 och 2016. Tillväxten under de senaste åren beror främst på att konjunkturuppgången har medfört en stark ökning av antalet arbetade timmar. De närmaste åren förväntas en avtagande skatteunderlagstillväxt på grund av att arbetade timmar inte förväntas utvecklas lika starkt som 2015 och 2016.

Ökat demografiskt tryck

Den framtida kraftiga ökningen av det demografiska trycket har tidigare förväntats komma efter 2020, och framförallt till följd av många fler äldre, vilket främst skulle påverka äldreomsorgen och hälso- och sjukvården. Den demografiska dramatiken har dock tidigare lagts, genom den starkt ökande befolkningen. Det har främst med den historiskt stora flyktinginvandringen att göra, men är också en följd av ett ökat barnafödande. Antalet födda har ökat stadigt sedan bottenåret 1999 och väntas om några år överstiga rekordåret 1990.

Antal barn och elever i förskola, grundskola och gymnasieskola väntas öka med cirka 230 000 fram till 2020, till 2,2 miljoner. Därtill kom

mer ökningen av 0-1 åringar, vilket främst påverkar hälso- och sjukvården.

Den kraftiga befolkningsökningen fram till 2020, totalt cirka 650 000, påverkar förutom skolan en rad andra verksamheter; hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, socialtjänst, bostadsförsörjning, räddningstjänst, kulturverksamhet och tekniska verksamheter.

Kommunerna och framtiden

SKL beskriver i sin oktoberrapport de stora verksamhetsmässiga och ekonomiska utmaningar kommunsektorn står inför. Kostnadsökningarna kommer att tillta, samtidigt som intäkterna ökar långsammare. I bästa fall kan detta scenario skjutas fram något eller några år på grund av tillfälliga faktorer, men alla kalkyler pekar mot en utveckling i en riktning som innebär svåra finansieringsproblem för kommuner och landsting. Det är därför nödvändigt att redan nu ha ett starkt fokus på åtgärder som kan bromsa kostnadsutvecklingen. Det finns ingen enskild lösning utan det kommer krävas en rad åtgärder under lång tid.

En ökad skattekraft genom att fler kommer i arbete är utan tvekan den viktigaste grundförutsättningen för att bättre kunna finansiera välfärdstjänsterna. Då är det viktigt att integrationen förbättras, att utbildningen förbättras och även att välfärden i övrigt fungerar bra.

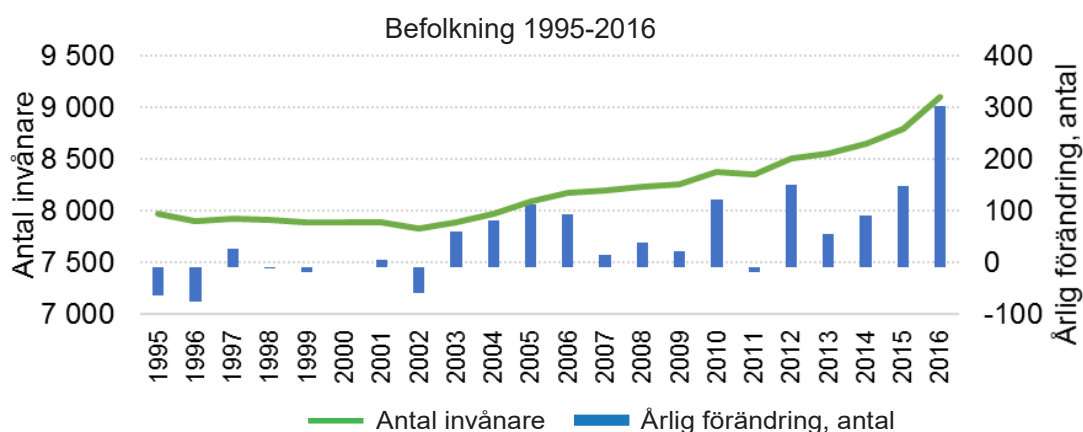
Det krävs också avsevärda effektiviseringar inom de kommunala verksamheterna, främst genom införande av ny teknik och nya lösningar när det gäller välfärdstjänster.

Befolkningsutvecklingen

Under 2016 ökade Sveriges befolkning med 144 136 personer eller 1,5 procent och en bit in på det nya året, den 20 januari 2017, passerade befolkningen 10 000 000. Befolkningsökningen 2016 var den högsta sedan 1861. Det var endast 19 kommuner i landet som minskade sin befolkning. Bollebygds kommun ökade med 303 invånare, till 9 102 stycken. Ökningen beror till största delen på inflyttningen från övriga landet som netto var 259 stycken. Det föddes 97 barn, 37 personer invandrade och 21 personer utvandrade (netto 16). Befolkningsökningen motsvarar 3,4 procent vilket är den 8:e största procentuella ökningen i landet.

Antal invånare 31 dec 2015	8 799
Antal födda 2016	97
Antal döda 2016	-69
Flyttnetto 2016	259
Invandringsnetto 2016	16
Antal invånare 31 dec 2016	9 102

Detta är den största ökningen för kommunen någonsin, både i antal och procentuellt. Sedan kommunen bildades 1995 har invånarna ökat med 1 064 personer. Ungefär halva denna ökning har inträffat de senaste tre åren.

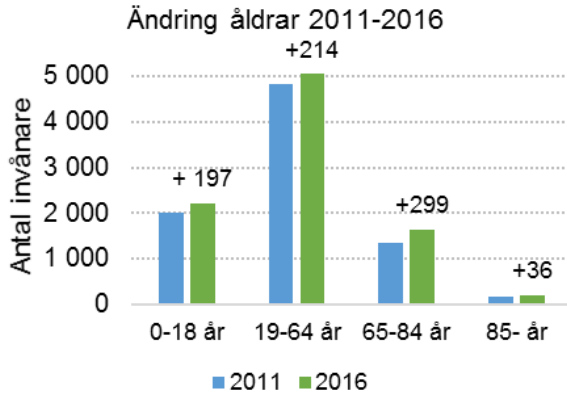

Övriga kommuner i närheten ökar också i befolkning. Genomsnittet bland övriga Sjuhäradskommunerna var en ökning med 1,4 procent, där Ulricehamn ökade mest med 1,7 procent. De 13 GR-kommunerna¹ kring Göteborg ökade med i snitt 1,6 procent, samma som Sjuhäradskommunerna. Sett till förändringen över de senaste 5 respektive 10 åren så ökar Bollebygd mest av alla Sjuhäradskommuner procentuellt sett. Det är först när man jämför med GR-kommunerna de senaste tio åren som man hittar fem kommuner som har en större ökning än Bollebygds 11,3 procent bland annat Härryda med 14,5 procent och Göteborg med 13,7 procent.

Kommun	Antal invånare 2016	Förändring 2016-2015
Bollebygd	9 102	3,4 %
Ulricehamn	23 887	1,7 %
Svenljunga	10 679	1,6 %
Herrljunga	9 486	1,5 %
Tranemo	11 776	1,4 %
Borås	109 880	1,3 %
Värgårda	11 295	1,2 %
Mark	34 218	0,9 %
Snitt Sjuhärad		1,6 %
Snitt GR		1,6 %

¹GR = Göteborgsregionens kommunalförbund, består av Ale, Alingsås, Göteborg, Härryda, Kungälv, Lerum, Lilla Edet, Mölndal, Partille, Stenungsund, Tjörn och Öckerö.

Sedan 2011 har antalet barn och unga i förskole- och skolåldern ökat med 197 personer. Varav förskoleåldrarna har ökat med 22. De som är 19-64 år har ökat med 214 medan gruppen över 65 år ökat med totalt 335. De allra äldsta ökade med 36 personer.

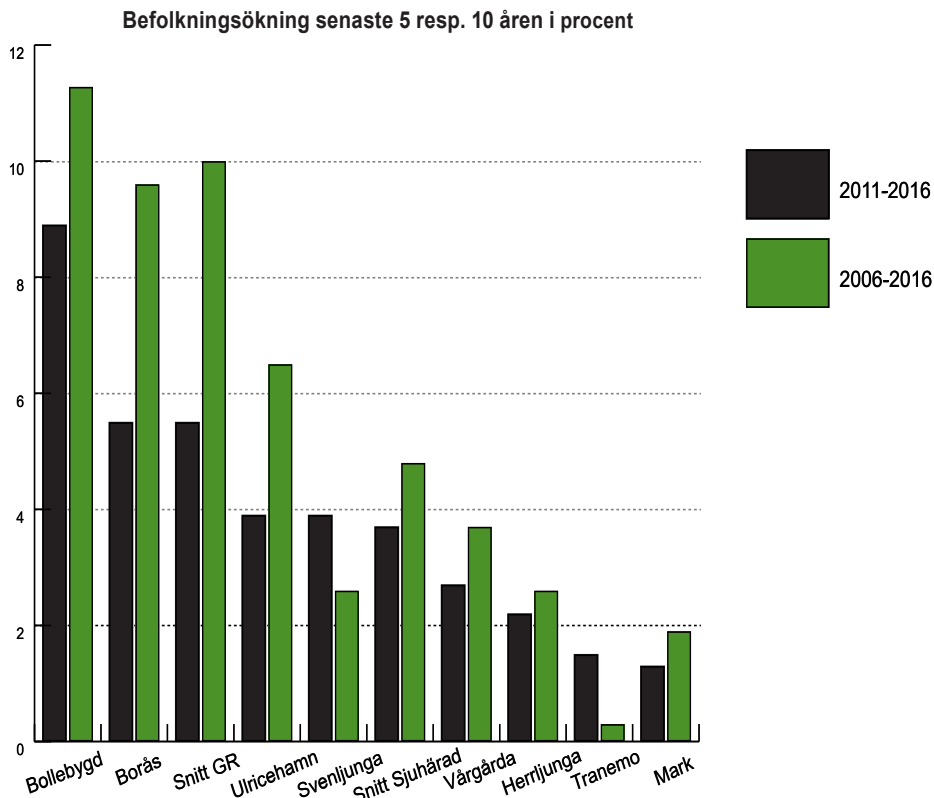

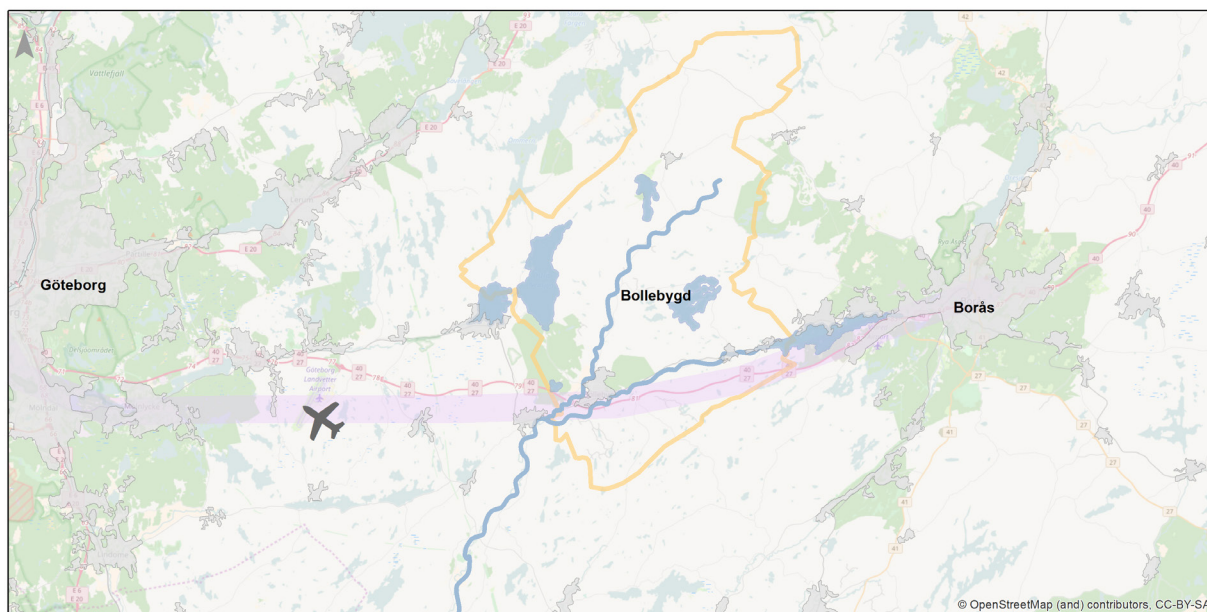
Bostadsbyggande

Det råder bostadsbrist i de flesta av Sveriges kommuner. Enligt Boverkets bostadsmarknadsenkät i år uppger 240 kommuner att det råder underskott på bostäder. Det är 57 kommuner fler än i förra årets bostadsmarknadsenkät. Bostadsbristen har länge varit en dominerande fråga i den politiska debatten, inte minst uppmärksammas bristen för de som inte är inne på bostadsmarknaden – främst ungdomar och nyanlända invandrare. Speciellt gäller detta för kommuner i de delar av landet som har en växande befolkning.

Även i Bollebygd råder det stor brist på bostäder, bostadskön för Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder, uppgår till 1 600 personer och det har varit svårigheter att uppbringa bostäder till nyanlända samt för personer med funktionsnedsättning. I slutet av året tillsattes en tjänst med ansvar för lokalfrågor ur ett strategiskt perspektiv, för att arbeta med problemet.

Under året fortsatte en inflyttning på Bergadalsens första etapp, på Tyftet iordningsställdes 40 tomter samt i början av 2017 fylldes de 37 lägenheterna vid Lyckebo i centrala Bollebygd.

Hur Bollebygdsborna lever

Bollebygds geografi

Kommunen består av fyra tätorter: Bollebygd, Olsfors, Hultafors och Töllsjö. Ungefär hälften av invånarna bor i huvudorten Bollebygd, i Olsfors 640 personer, i Hultafors 368 och i Töllsjö 367 personer. En tätort benämns en ort med minst 200 invånare. För kommunens del så bor 39 procent utanför det som kallas tätort och det är den tionde mest glesbebodda kommunen i länet.

Av de som bor i kommunen och har ett jobb, så pendlar 67 procent ut från kommunen för att arbeta i någon annan kommun. Det är en hög siffra, endast tre andra kommuner i länet har en högre pendlingsgrad ut från kommunen. Vanligaste arbetsorten är Göteborg där nästan 22 procent av invånarna arbetar. Nästan lika många pendlar till Borås. Härryda är tredje vanligast med knappt 9 procent. Av de som arbetar i kommunen var 54 procent också bosatta här, medan de flesta som inte var det pendlade in från Borås (18 procent). Andelen som pendlar från Göteborg utgjorde knappt 6 procent.

Företagen i kommun

Andel av kommunens invånare som driver ett företag var 8,3 procent 2015. Det är något över genomsnittet i Sjuhärad (7,8 procent) och även mer än genomsnittet i riket (6,5 procent). Största företag är Flügger AB.

Arbetslöshet

Antal öppet arbetslösa var i december 2016, 74 stycken. Det är en minskning från 96 från december 2015. I andel av arbetskraften 16-64 år så var det 3,3 procent som var öppet arbetslösa eller arbetssökande i program med aktivitetsstöd under 2016. Samtliga kommuner i Sjuhärad, utom Borås, har en arbetslöshet under riksgenomsnittet.

Kommun	Öppen arbetslöshet
Bollebygd	3,3%
Mark	4,2%
Herrljunga	4,4%
Tranemo	4,7%
Ulricehamn	4,8%
Vårgårda	4,8%
Svenljunga	5,6%
Snitt riket	7,6%
Borås	8,0%

Socioekonomi

Ett sätt att ta tempen på hur kommunens invånare mår är att se på hur stor andel av dess invånare som försörjs med olika sociala ersättningar. Det gäller sjukpenning, sjuk- och aktivitetsersättning, och ekonomiskt bistånd, samt andel arbetslösa eller i arbetsmarknadsåtgärder. Det är egentligen bara ekonomiskt bistånd, och i viss mån arbetsmarknadsåtgärder, som direkt belastar kommunens budget. Personer som finns i övriga åtgärder innebär dock minskade skatteintäkter, (kommunen kan däremot få viss kompensation i utjämningsystemet). I genomsnitt under första halvåret 2016 var det 598 ”helårspersoner” som försörjdes via dessa system i Bollebygd. Antal individer kan vara fler men är summerade till helårsekvivalenter. Det motsvarar 12 procent av antal invånare 20-64 år. Jämfört med samma period 2015 har det ökat med 11 stycken.

Sjukfrånvaron bland kommuninvånarna

Enligt det så kallade ohälsotalet, som tas fram av Försäkringskassan, så är invånarna i kommunen friskare än genomsnittet i länet. Då räknas även de med sjuk- eller aktivitetsersättning in (tidigare kallat förtidspension). Om man däremot enbart räknar de med sjukpenning, så är bilden en annan. Dels har det skett en stor ökning mellan 2014 och 2016. I snitt betalade Försäkringskassan ut sjukpenning för 16,5 dagar per registrerad försäkrad invånare 2016, år 2014 var det 12,2 dagar. Sjukfrånvaron har ökat för invånarna i alla kommuner i länet (utom tre) men inte så stort som i Bollebygd.

Trygghet och säkerhet

Enligt SKL:s öppna jämförelser om trygghet och säkerhet är Bollebygd den nionde säkraste kommunen i landet med avseende på antal personskador till följd av olyckor, antal bränder, och antal anmälda vålds- och stöldbrott, i förhållande till invånarantalet.

Kommun	Helårsekvivalenter försörjda av sociala ersättningar, 2016	Andel av invånare 20-64 år	Ändring helårsekvivalenter 2016-2015
Bollebygd	598	12%	11
Tranemo	774	12%	13
Ulricehamn	1 691	13%	-59
Vårgårda	897	14%	1
Mark	2 823	15%	-148
Borås	9 684	15%	-86
Herrljunga	804	16%	-21
Svenljunga	905	16%	13

Måluppföljning 2016

1. Kommunen ska senast 2018 vara bland de 50 kommuner som rankas högst i Svenskt näringslivs ranking av lokalt företagsklimat. I ranking 2016 ska kommunens placering vara plats 100 eller bättre.

■ **Målet är inte uppnått.**

Placeringen 2016 är plats 120, där plats 1 är allra bäst och plats 290 sämst. Plats 120 är visserligen en förbättring med 67 platser jämfört med 2015 men inte tillräckligt för att nå målet om plats 100 eller bättre. Kommunen har en särskild tjänsteman med ansvar för näringslivsfrågorna. Ihop med bland annat de ledande politikerna i kommunstyrelsen och kommunchefen så har flera arrangemang ordnats under året tillsammans med kommunens företagare.

2. Medarbetare ska ha relevant utbildning och behörighet.

◆ **Målet är delvis uppnått.**

Av de anställda i grundskolan är det 95 procent som har en pedagogisk högskoleexamen. Det är bättre än genomsnittet i regionen och i riket. Siffrorna gäller dock 2015, bedömningen är att det har skett en ytterligare ökning till 2016. Av medarbetarna i förskoleklass har samtliga en pedagogisk högskoleexamen. Av medarbetarna i fritidshem är det 49 procent. Inom förskolan har 50 procent av de anställda en pedagogisk högskoleexamen, det är marginellt högre än regionens genomsnitt.

När det gäller äldreomsorgen finns ingen exakt undersökning men bedömningen är att cirka 75 procent av de tillsvidareanställda är utbildade undersköterskor.

Liksom många andra kommuner så har även Bollebygd svårt att rekrytera och behålla socio-nomer för att arbeta med myndighetsutövning. Under året har socionomstudenter timanställts, som ett sätt att underlätta framtida rekryteringar. Inom funktionshinderverksamheten har ett arbete med nya titlar pågått, ihop med kompetensinventering av personalen. Titlarna ska börja gälla från och med 2017.

Bemanningsföretag har använts inom funktionshinderverksamheten under året, då det varit svårt att rekrytera personal dit. Trots ansträngt läge inom individ- och familjeomsorgen så har det inte använts något bemanningsföretag där, till skillnad mot 2015.

3. Personer inom nämndens verksamhetsområden ska ges möjlighet till att prova meningsfull sysselsättning i arbetslivet.

● **Målet är uppnått.**

Målet gäller bildnings- och omsorgsnämndens verksamhet. Här arbetar Arbetsmarknadsenheten med att stödja arbetssökande kommuninvånare, under året har 67 personer varit inskrivna här. Det finns även en öppen verksamhet. Insatserna varierar stort, men en del innebär praktik eller arbetsträning. Två personer har haft trygghetsanställningar, en person nystartsjobb och 10 personer olika grad av praktik eller arbetsträning. Alla som har haft ett behov av praktik har kunnat erbjudas det. En omfattande samverkan sker med Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen.

Inom daglig verksamhet pågår ett arbete med att utöka samarbetet med olika företag. Detta är relativt svårt att få till. Under året har dock tre brukare haft daglig verksamhet helt eller delvis på externa företag.

4. Andelen hushåll och företag med möjlighet till bredband med minst 100 Mbit/s ska uppgå till minst 40 procent vid utgången av 2016 (2013, 11 procent).

● **Målet är uppnått.**

I Bollebygds tätort fick de första kunderna fiberanslutning i augusti 2016 och fortsatt utbyggnad har därefter skett även i övriga tätorter i kommunen. I Bollebygds tätort bor cirka 50 procent av kommunens invånare och därmed är målet om minst 40 procent uppnått.

5. Möjligheterna för pendling till och från Bollebygd ska utvecklas.

◆ Målet är delvis uppnått.

I nuläget sker den främsta arbetspendlingen med egen bil till Göteborg eller Borås. Men det finns även buss- och tågförbindelse. Någon förbättring av detta har inte skett under året, tvärtom har vissa tågavgångar tagits bort. Möjligheterna har inte utvecklats, men arbete pågår inom förvaltningen utifrån att underlätta att ta sig till och från kollektivtrafik vilket ligger i linje med målet. Arbete pågår även i olika nätverk utifrån målet att tillskapa en förbättrad regiontrafik, dessutom pågår en dialog med västtrafik om utökad kollektivtrafik.

6. Alla elever är behöriga till gymnasieskolan.

◆ Målet är delvis uppnått.

Årskurs 9 visar på ett gott resultat och en progression av betygen. Kommunen hade 85 elever, som slutade och deras meritvärde var 233. Behörigheten till gymnasiet är 94,1 procent. I årskursen var det 81 procent av eleverna som hade godkänt i samtliga ämnen – 87 procent av flickorna och 75 procent av pojkarna. Högsta betygspoängen finns i ämnena idrott och hälsa, bild, hem- och konsumentkunskap,

slöjd och samhällskunskap. De lägsta betygs-poängen finns i ämnena kemi, biologi, teknik, moderna språk och musik. Ämnet kemi har det lägsta genomsnittliga betygs-poängen samt lägst andel elever med betygen A-E. 85 procent av pojkarna har betyg A-E i ämnet och betygs-poängen är 11,5. Under 2016 har en satsning på naturvetenskap och teknik gjorts med stöd av den nationella satsningen. Handledare har funnits både på förskolan och på grundskolan. Uppenbart är att denna satsning inte har gett effekt i årets resultat. Intressant blir att följa resultaten de kommande åren.

I årskurs 9 var det sex elever som inte var behöriga till gymnasiet. Av dessa kom tre elever in på IMPRO². De var inte behöriga i antingen engelska eller matematik men får börja på ett nationellt program ändå. Där får de extra stöd i ämnena och blir inskrivna på programmet så snart de klarat grundskolans kunskapskrav. Tre elever finns idag inom kommunens eget program. En har fått förlängd skolplikt, en går på IMIND³ och en på IMSPR⁴.

²Individuella programmen Programinriktat individuellt val

³ Introduktionsprogrammen Individuellt alternativ

⁴Introduktionsprogrammen Språkintrödnation

7. Med fokus på barnets hälsa, lärande och trygghet ska samverkan mellan olika verksamheter utvecklas och förbättras.

● Målet är uppnått.

Förvaltningen har arbetat för att skapa en gemensam samsyn och att mötas över verksamhetsgränser både generellt och kring enskilda barn och unga i behov av stöd. Den tvärprofessionella gruppen barn och unga har haft fyra möten under året. I gruppen finns representanter från skola, förskola, barn och unga, funktionsnedsättning samt kommunens folkhälsoplanerare. Gruppen har bland annat fört dialog om att skolnärvaro, om sexuella övergrepp samt missbruk bland unga.

Under året har det skapats olika mötesformer där syftet är att få en gemensam syn både generellt och kring enskilda barn och unga i behov av stöd. Det har genomförts träffar på både kommun- och regionalnivå. Arbetsgrupp ”Barn och unga vuxna i utsatt situation” samt ”Personer med funktionsnedsättning” är en grupp inom närvårdssamverkan på regionalnivå. Syfte med gruppen är att främja och stödja samverkan kring vård och omsorg mellan kommunen och regionen i området Södra Älvsborg. Under 2016 har det genomförts fyra möten. Syftet med mötena är att utveckla gemensamma stödprocesser och vårdprogram för utvalda grupper som behöver insatser från region och kommun samtidigt. Målet med Närvårdssamverkan är att medborgarna ska uppleva insatser som en helhet utan gränser och att gemensamma resurser utnyttjas effektivt.

8. Samtliga brukare ska ha en aktuell och undertecknad genomförandeplan.

● Målet är uppnått.

Samtliga brukare inom äldreboendet samt hemtjänstens verksamhet hade genomförandeplaner som vid mättillfället var aktuella. Inom daglig verksamhet, LSS-boende och personlig assistans har det upprättats en genomförandeplan för de som så önskar.

9. Antalet fallskador ska minska.

■ Målet är inte uppnått.

Målet är att begränsa antalet brukare inom äldreomsorgen som skadas genom fall. Statistik förs i verksamhetssystemet över alla fall som upptäcks. Under 2016 förekom det 526 fall, en ökning med 31 jämfört med 2015. Vid de flesta fallen så skadas man inte, 90 procent av alla fallolyckor uppvisar ingen skada. Men vid 50 händelser så skadades man (2015 förekom det 26 skador). Av dessa 50 så innebar åtta en höftfraktur, två en annan fraktur och tre en skallskada. Övriga skador klassades som mjukdelsskada. Flera insatser görs för att förebygga fall, till exempel genom att öka den fysiska aktiviteten för att stärka balansen.

10. Kommunen ska vara en av de kommuner som Sverigeförhandlingen slutförhandlar med 2016 avseende järnvägsstation.

■ Målet är inte uppnått.

Besked lämnades i februari 2016 av Sverigeförhandlingen att Bollebygd inte får någon station på den kommande höghastighetsbanan. Dock fortsätter kommunen att följa arbetet och påverka i de forum som är möjliga. Något slutligt politiskt beslut om att faktiskt bygga sträckan Landvetter flygplats-Borås är ännu inte fattat.

11. Kommunen ska ta fram strategiska översiktliga miljömål. Detta ska göras av en politisk arbetsgrupp.

■ Målet är inte uppnått.

Arbetsgruppen är bildad och har hållit sina första möten. Arbetet kommer att färdigställas under 2017. I slutet av mars ska dokumentet presenteras för kommunstyrelsen för godkännande och sedan gå vidare till kommunfullmäktige för antagande av miljöstrategi och miljömål.

12. Andel verksamheter med utvecklade former för inflytande och delaktighet ska öka.

● Målet är uppnått.

Samtliga verksamheter inom bildnings- och omsorgsnämndens ansvarsområde har utvecklade möjligheter för inflytande och delaktighet. Dessa benämns på olika sätt utifrån syfte och deltagare: matråd, husmöten, brukarråd, elevråd, klassråd, biblioteksråd, skolråd och gårdsråd.

13. Energiförbrukningen i kommunens samlade fastighetsbestånd ska minska med 5 procentenheter per år.

● Målet är uppnått.

Enligt ett nytt energiindex som mäter energiförbrukningen i kommunala fastigheter hamnar Bollebygd på plats 15. Energiindexet är baserat på siffror från Statistiska Centralbyrån. Bollebygds kommun har under ett flertal år minskat sin energiförbrukning genom energibesparande åtgärder, från och med 2009 har förbrukningen minskat med 40 procent, målet anser därför uppfyllt.

14. Det ekonomiska resultatet ska över tid motsvara 4 procent av kommunens intäkter för skatter och generella statsbidrag.

● Målet är uppnått.

Årets resultat på 37,6 miljoner kronor betyder ett utfall på 8,1 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Slår man ihop detta med resultaten 2014 och 2015 så ger det en genomsnittlig resultatnivå på 5,0 procent.

15. Över tid ska minst 40 procent av kommunens investeringar finansieras med egna medel.

● Målet är uppnått.

Under 2016 investerades för totalt 91,5 miljoner kronor varav Bollebygds skolan 60,5 miljoner kronor. Man brukar uttrycka det som att resultatet plus avskrivningarna (56,8 miljoner kronor

2016) motsvarar den nivå som innebär att man kan finansiera något med egna medel. Detta betyder att egenfinansieringen var 62,1 procent och målet är då uppnått. Övrig del av investeringarna (37,9 procent) finansierades av medel ur kassan, och inga lån behövde tas.

16. Sjukfrånvaron ska minska.

■ Målet är inte uppnått.

Under 2016 års första månader ökade sjukfrånvaron i Bollebygd kraftigt och var i april som högst, 9,5 procent. Frånvaron minskade därefter successivt och var i augusti nere på 8,2 procent. Anmärkningsvärt är att minskningen därefter fortsatte under årets sista fyra månader, en period på året då sjukfrånvaron normalt tenderar att öka. Kommunens totala sjukfrånvaro blev 8,0 procent för helåret 2016, en ökning med 0,8 procentenheter jämfört med 2015. Målsättningen att minska sjukfrånvaron uppnåddes därmed inte. Kommunen bedriver ett aktivt rehabiliteringsarbete och många hälsofrämjande och förebyggande aktiviteter har genomförts i kommunens verksamheter under året, vilket sannolikt har bidragit till att minska sjukskrivningstalet. Av sjukfrånvaron utgör den långa frånvaron över 60 dagar 47 procent.

Vid analys av sjukfrånvaron är det svårt att ge en samlad bild av orsaker och samband. Det kan dock konstateras att sjukskrivning på grund av psykiska diagnoser ökar nationellt och även i Bollebygd. Psykiska diagnoser är idag den vanligaste orsaken vid långvarig sjukskrivning inom de kvinnodominerade så kallade kontaktyrkena inom vård, skola och omsorg i den kommunala sektorn.

Analys måluppfyllelse

I denna årsredovisning har alternativet delvis uppnått använts mer sparsamt, vilket inneburit att för fem av målen redovisas ej uppnått. För flera av dessa mål är dock riktningen positiv, till exempel förbättrade kommunen sin företags-ranking med 67 platser.

Vidare har strategiska översiktliga miljömål inte framtagits, emellertid har en arbetsgrupp utsetts. Sjukfrånvaron ökade under året men den minskning som kunde skönjas i slutet av året har fortsatt in på 2017.

Redovisning av uppdrag

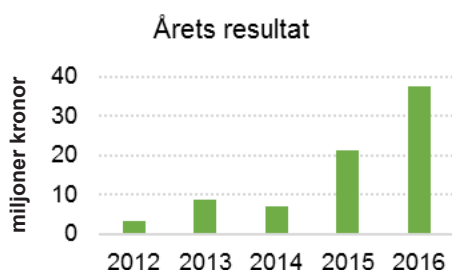
- Förutsättningarna för att dels bilda ett nytt kommunalt fastighetsbolag, dels möjligheterna för ett sådant bolag att ta över den nuvarande verksamheten i Bollebygds hyresbostäder utreddes under året och presenterades för fullmäktige i december.
- Utredning för att se på möjliga åtgärder för att minska sjukfrånvaron inleddes under året och lämnas till politisk behandling i början på 2017.
- Förutsättningar för att Bollebygd ska bli en Fairtrade-kommun utreddes under året och presenterades för fullmäktige i december.
- Avseende uppdraget att revidera upphandlingspolicyn gällande miljökrav avvaktades de nya upphandlingsdirektiven från EU som införlivades i nya upphandlingslagar för Sverige från 1 januari 2017. Revidering av upphandlings- och inköpspolicyn kommer därför ske under 2017.
- Kommunfullmäktige gav nämnderna i uppdrag att ta fram en kommunövergripande strategi för tillgänglighetsarbetet i kommunen. De mest publika fastigheterna har inventerats i januari 2017 och går nu att söka fram i Tillgänglighetsdatabasen. Strategin är däremot inte påbörjad, arbetet kommer att startas upp under 2017.

Ekonomiskt resultat och finansiell analys

Resultatanalys

Årets resultat

Bollebygds kommun redovisade 2016 ett resultat på 37,6 miljoner kronor. Jämfört med 2015 var det en resultatförbättring med drygt 16 miljoner kronor. Detta var det högsta resultatet någonsin för kommunen som nu har visat överskott alltsedan 2005. Budgeterat resultat för 2016 var 20,4 miljoner kronor, vilket alltså överträffas med 17,2 miljoner kronor.

Enligt kommunens finansiella mål ska resultatet utgöra minst 4,0 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning, över tid. I och med årets resultat var denna siffra 8,1 procent. Om 2014 och 2015 inkluderas så utgjorde resultatet 5,0 procent.

Främsta orsaken till det höga resultatet var stora intäkter från Migrationsverket. Flyktingverksamheten hade ett överskott mot budget med 8,7 miljoner kronor. Övriga orsaker var bl.a. att central ofördelad budget inte nyttjades (+6,6 miljoner kronor), att räntenettet med mera blev positivt (+2,3) och en intäkt från kommunens försäkringsbolag till följd av en förlikning (+3,2). Även skatteintäkterna, ihop med generella statsbidrag och utjämning blev bättre (+1,7) än budget.

Nämnderna avvek tillsammans positivt mot budget med +3,4 miljoner kronor. Bildnings- och omsorgsnämnden redovisade ett underskott på -2,0 miljoner kronor medan samhällsbyggnadsnämnden redovisade ett överskott på 2,9 liksom kommunstyrelsen 2,1. Resterande överskott på 0,4 miljoner kronor fördelas mellan jävsnämnd, kommunfullmäktige, revisionen, valnämnden och överförmyndaren. Ytterligare

detaljer kring nämnderna finns på verksamhetsavsnittet.

Balanskravet

Enligt balanskravet får en kommuns kostnader inte överstiga intäkterna. Ifall de ändå gör det så ska underskottet återställas inom de tre närmast följande åren. Eventuella realisationsvinster/förluster ska räknas bort. Bollebygds kommun har inga underskott som ska regleras och inte heller några realisationsvinster/förluster som påverkar årets resultat. Dock ska en balanskravsutredning ändå presenteras i årsredovisningen.

Balanskravsutredning	2016
Årets resultat enligt resultaträkningen	37,6
-Reducering av samtliga realisationsvinster	-
+Justering för realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	-
+ Justering för realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	-
+Orealiserade förluster i värdepapper	-
-Justering för återföring av orealiserade förluster i värdepapper	-
=Årets resultat efter balanskravsjusteringar	37,6
-Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	-*
+Användning av medel från resultatutjämningsreserv	-*
=Balanskravsresultat	37,6

*Bollebygds kommun har ingen resultatutjämningsreserv

Intäkter och kostnader

Verksamhetens intäkter uppgick till 133,4 miljoner kronor. Det är hela 44,0 miljoner kronor mer än 2015. Främsta orsak är högre bidragsintäkter från Migrationsverket vilka har ökat med cirka 31 miljoner kronor jämfört med 2015 och utgjorde 46,5 miljoner kronor 2016. Kommunen har även kostnader för detta åtagande men i likhet med ett flertal andra kommuner har det visat sig att ersättningen från Migrationsverket har täckt dessa kostnader väl, särskilt när compensation givits även för tomma platser. Kommunen har också fått statsbidrag för band annat minskade barngrupper i förskolan, lågstadielyft, karriärtjänster i skolan, och stärkt bemanning inom äldreomsorgen.

Kommunen gjorde en förlikning under året med ett av sina försäkringsbolag angående ersättning för den förlust som kommunen förorsakades av en tidigare anställd chef. Förlikningen innebar en intäkt på 3,2 miljoner kronor. Ingen del av dessa pengar eller resterande krav fanns, eller finns, upptagen i balansräkningen på grund av osäkerheten.

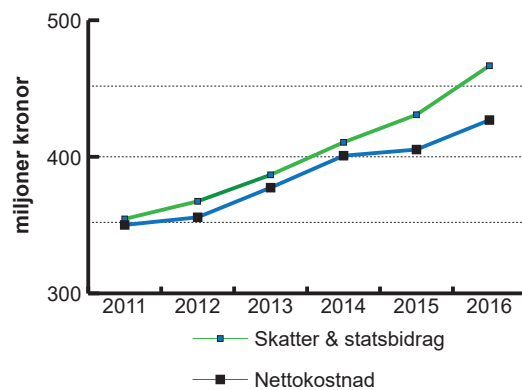
Verksamhetens kostnader har ökat med 60,6 miljoner kronor jämfört med 2015. Dessa uppgick till 541,1 miljoner kronor 2016. Dessa består till största del av personalkostnader på 305,6 miljoner kronor och köpt verksamhet 138,0 miljoner kronor.

Skatteintäkter och generella statsbidrag

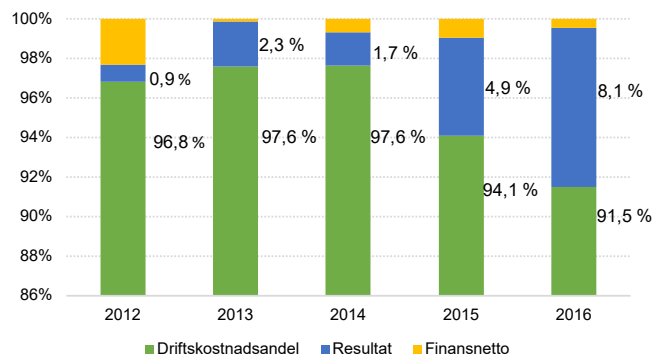
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning uppgick till 466,7 miljoner kronor 2016. Det är en ökning med 8,3 procent jämfört med 2015. Det är också 1,7 miljoner kronor bättre än budgeterat. Ökningen är mycket stor jämfört med tidigare år och beror dels på att kommunen växer invånarmässigt och dels på en god konjunktur. En annan orsak är förändringen i kostnadsutjämningsystemet där Bollebygd betalade drygt 5 miljoner kronor 2015 medan 2016 innebar ett bidrag på 0,3 miljoner kronor. Även LSS-utjämningen innebar en betydande förbättring för Bollebygd 2016.

Regeringen beslutade i december 2015 om tillfälliga medel med anledning av flyktingsituationen. Bollebygds kommun tilldelades 1,4 miljoner kronor varav 1,3 miljoner kronor förstärker resultatet 2016.

Nettokostnadsutveckling

Nettokostnaderna ökade med 5,3 procent 2016 jämfört med 2015. Under samma period ökade skatter och statsbidrag med 8,3 procent. Det är viktigt att nettokostnaderna inte ökar mer än skatteintäkterna. Enligt diagrammet så är utvecklingen finansiellt god under hela perioden. Ju större skillnad mellan kurvorna desto högre ekonomiskt resultat genereras i kommunen. Driftskostnadsandelen anger hur stor del av skatte- och statsbidragsintäkterna som går till driftskostnaderna. Den var 91,5 procent 2016.

Personalkostnaderna

Personalkostnaderna ökade totalt med 11,2 procent. Antal tillsvidareanställda ökade med 9,4 procent. En stor del av befolkningsökningen är barn och unga vilket helt naturligt leder till fler anställda inom skolan (Förskoleåldrarna har inte ökat på samma sätt). Kommunen har också fått statsbidrag för att öka bemanningen vilket till viss del finansierar ökningarna.

Exklusive arvoden och pensionskostnader så ökade personalkostnaderna med 10,1 procent. Av denna ökning så står den arbetade tiden för 6,2 procentenheter (det vill säga fler anställda) och genomsnittlig löneökning för befintlig personal för 3,02 procentenheter. Resterande del, cirka 0,9 procentenheter, utgörs av den höjning av arbetsgivaravgifterna för unga som infördes stegvis under 2016. Det motsvarade ungefär en kostnadsökning på drygt 2 miljoner kronor mellan åren. Kommunen blev kompenserad av regeringen för denna höjning genom statsbidrag.

Finansnetto

Finansnettot var -2,2 miljoner kronor vilket var 6,3 miljoner kronor bättre än budgeterat. Jämfört med 2015 har det förbättrats då finansnettot var -4,4 miljoner kronor. Förbättringen berodde på lägre räntor. Visserligen minskar ränteintäkterna på placeringarna men då lånesumman är mycket större så väger den positiva effekten över. Den negativa räntan har lett till att kommunen under större delen av året får betala för att ha pengar placerade på banken. Samtidigt får man också betalt för de lån som har rörlig ränta.

Av finansnettot på -2,2 utgjorde intäkterna +1,1 miljoner kronor och kostnaderna -3,3 miljoner kronor. Kommunen fick en återbäring på 0,8 miljoner kronor på sitt insatskapital i Kommuninvest vilket man inte fick 2015.

Finansiell ställning

Investeringar

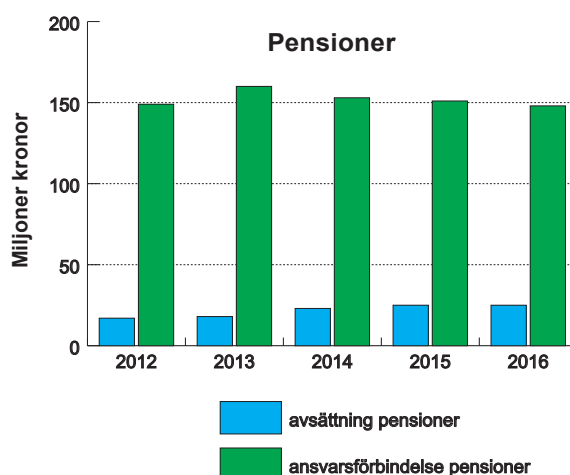
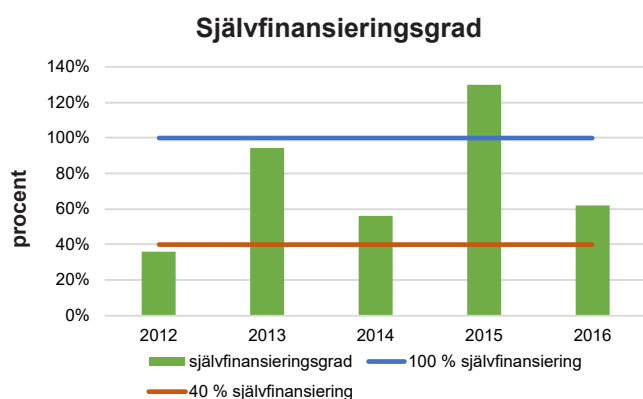
Investeringar	2012	2013	2014	2015	2016
Investeringsvolym (netto), mnkr	45,3	25,6	42,1	29,2	91,5

Årets investeringar uppgick till 91,5 miljoner kronor. Detaljer kring vilka projekt som det gäller finns på sidan 35.

Jämfört med tidigare år var det en hög nivå på investeringarna 2016. Självfinansieringsgraden av investeringarna mäter hur stor del av investeringarna som finansieras av egna medel. Genom att kommunen gör ett plusresultat samt tillsammans med de avskrivningar som görs skapas ett utrymme för nya investeringar. En självfinansieringsgrad under 100 procent innebär att kommunen behöver låna, eller ta av sin likviditet om det är möjligt, för att finansiera investeringarna. 2016 var ett sådant år, med en självdiagnosering på 62,1 procent, se diagrammet. På grund av en god likviditet så klarades det utan att nya lån behövde tas under året. Av de senaste fem åren så är det bara ett år då självfinansieringsgraden har legat över 100 procent. Kommunen har som mål att minst 40 procent ska självfinansieras, och det uppnåddes från och med 2013.

Avsättningar och ansvarsförbindelse

Avsättningar består främst av pensioner. Detta är kommunens pensionsskuld för personalens intjänade pension från och med 1998. Kommunen redovisar enligt blandmodellen, det vill säga enligt vad den kommunala redovisningslagen anger. Det innebär att intjänade pensioner före 1998 inte redovisas i balansräkningen utan finns utanför den som en ansvarsförbindelse. Denna uppgick till cirka 148 miljoner kronor 2016. Från och med 2018/2019 kommer lagen att ändras och ansvarsförbindelsen lyfts då in i balansräkningen. Avsättning och ansvarsförbindelse för pensioner kallas tillsammans för pensionsförpliktelser. Det finns olika sätt att trygga denna. En del kommuner väljer att säkra förpliktelserna i en stiftelse eller i en försäkringslösning. Bollebygd har 6,0 miljoner kronor placerade i fonder för att möta kommande pensionsåtagande, denna del bör på sikt öka.

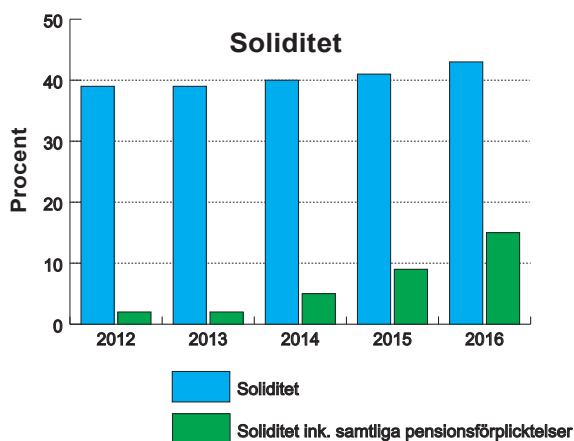
Skulder

Kommunen har långfristiga lån på 183,0 miljoner kronor. Inga nya lån har tagits under året. Genomsnittlig ränta på alla lån var vid slutet av 2016 cirka 0,7 procent. Andel rörliga lån var vid utgången av året 60 procent och den genomsnittliga lånetiden 26 månader.

Soliditet, eget kapital

Soliditeten är det egna kapitalet dividerat med de totala tillgångarna. Ju högre mått desto större del av tillgångarna har man historiskt kunnat finansiera med egna medel. Detta uppgick vid årsskiftet till 43,9 procent och innebar en förbättring jämfört med 2015. Förändringen av soliditeten är viktig att följa. En förbättring tyder på att det sker en värdesäkring av tillgångarna. För att få ett mer rättvisande mått bör även pensionsåtaganden som finns utanför balansräkningen inkluderas. Då blev soliditeten 14,9 procent för 2016 och är en ytterligare förstärkning jämfört med tidigare år. Varför denna har förbättrats starkare än det vanliga soliditetsmättet beror på att pensionsavsättningen minskade mellan 2015 och 2016.

Genomsnittlig soliditet för alla Sveriges kommuner låg på 9,7 procent 2015, inklusive pensionsförpliktelsen.

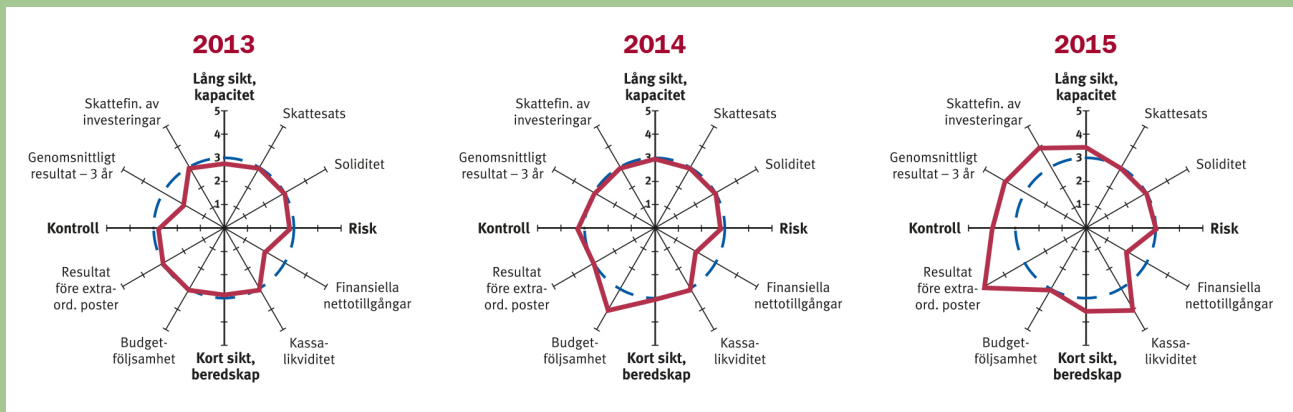

Borgensåtagande

Bollebygds kommun har ingått borgensförbindelse för Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder med 262 miljoner kronor. Dessa utgjorde 97 procent av de totala borgensförbindelserna på 269,3 miljoner kronor. Det motsvarade ca 30 000 kr/invånare och är ungefär som genomsnittet i Västra Götaland och i riket. Kommunen infriade en borgen för en idrottsförening under året. Kommunfullmäktige beslutade att köpa och överta driften av föreningens konstgräsplan. Köpeskillingen var på 3,8 miljoner kronor och konstgräsplanen förs in bland tillgångarna och skrivs av. Kommunens borgen för föreningen på 4,5 miljoner kronor upphörde därmed vilket innebar att kommunens borgensåtagande minskade.

Samlad bedömning av kommunens ekonomi

RK-modellen

En översiktlig bild av kommunens ekonomiska situation fås genom den så kallade Risk- och kontroll-modellen (RK) som Kommunforskning i Västsverige (KFI) genomför årligen. Resultaten presenteras som polärddiagram, se ovan. De ska tolkas som att ju större ytan är inom den röda linjen, desto bättre. Den streckade linjen representerar genomsnittet bland de studerade kommunerna i Västsverige, runt 40-45 stycken. För 2015 så är det enda nyckeltalet som kommunen ligger sämre till än genomsnittet, ”finansiella nettotillgångar”. Detta nyckeltal mäter bland annat kommunens finansiella tillgångar. Jämfört med 2013 har det skett en förbättring för flera nyckeltal, främst är det resultatnivån i kommunen som förbättrats. Siffror med 2016 års resultat presenteras först i augusti 2017.

Skattenivå

Kommun	Skatt till kommunen 2016
Ulricehamn	21,05
Mark	21,21
Värgårda	21,21
Borås	21,31
Tranemo	21,00
Bollebygd	21,59
Herrljunga	21,94
Svenljunga	22,15
Genomsnitt VGR	21,63

Bollebygds kommun har haft oförändrad skatt sedan 2012 då skatteväxling skedde med regionen med anledning av förändrat huvudmannaskap för länstrafiken. Till 2017 har Tranemo höjt skatten med 50 öre och Svenljunga sänkt den med 25 öre. En skillnad i skatt på 50 öre motsvarar ungefär 83 kronor/månad i ökad eller minskad utbetald lön efter skatt, om man har en inkomst på 23 800 kronor per månad före skatt. Denna inkomst var den genomsnittliga förvärvsinkomsten för invånarna i Bollebygd 2015 för alla över 20 år och här kan även pension, sjukpenning och andra skattepliktiga ersättningar ingå.

Känslighetsanalyser

Typ	Förändring	Effekt per år, ca
Personalkostnader	1 % av lönesumman	2,8 mnkr
Skatteintäkter	Utdebitering med 10 öre	1,9 mnkr
Räntekostnader	Låneräntorna 1 %-enhet	1,8 mnkr
Prisändringar	Gäller köpt verksamhet, hyreskostnader och köp av material, 1 % förändrig	2,2 mnkr

Slutsatser av den ekonomiska ställningen och framtida utveckling

Bollebygds kommun visade ett starkt resultat 2016. Enligt ett av de finansiella målen ska resultatet motsvara minst 4 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning, över tid. Detta mål nåddes för det enskilda året 2016. Målet nåddes också om man slår ihop resultaten för 2014-2016. Resultatet 2016 motsvarade 4 134 kronor/invånare. Jämfört med övriga kommuner i landet är det ett relativt högt resultat, plats 36 av 290 kommuner, preliminärt. I länet är det tre kommuner som visade ett högre resultat, varav ingen i Sjuhärad. Ser man på åren 2014-2016 tillsammans, så placerar sig kommunen på plats 32 i landet och plats fem i länet.

Investeringsnivån var hög och det andra av kommunens finansiella mål anger att självfinansieringsgraden ska vara minst 40 procent. Även detta mål nåddes 2016, liksom för fyra av de fem senaste åren. De flesta kommuner klarar inte att helt självfinansiera sina investeringar. Genomsnittet låg kring 89 procent i länet 2015, men jämförelser är svåra då olika hantering av fastighetsägandet påverkar. Om man väljer att bedriva VA-verksamhet i eget bolag påverkar också. Generellt har kommuner med stor befolkningstillväxt en lägre självfinansieringsgrad, då det helt enkelt är större investeringar förknippade med detta. För perioden 2017-2019 så är det budgeterade resultatet mellan 3,5-4,3 procent och därmed är förutsättningarna rimliga för att klara nivån 40 procent. Fortsatt uppmärksamhet krävs dock, särskilt eftersom skatteintäkterna inte väntas öka i samma takt som tidigare.

Uppmärksamhet behövs framöver även på kostnadsutvecklingen. Skatteunderlaget kommer att växa klart mindre 2018 och framåt enligt SKL:s prognoser. Då är en ökning av nettokostnaderna med över 5 procent och personalkostnaderna med 11 procent, som var fallet 2016, inte möjligt.

Det råder brist på lokaler i kommunen, vilket ekonomiskt drabbar verksamheten då kostsamma lösningar i vissa fall har tillämpats. Det gäller främst brist på lägenheter åt brukare med

olika funktionshinder men också boende för ensamkommande unga och övriga flyktingar. En flaskhals är bland annat svårigheter att rekrytera och behålla personal inom samhällsbyggnadsverksamheten, ett problem som även delas med andra kommuner.

I kommunkoncernen ingår Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder (Bollebo). För 2016 redovisade man ett överskott på 2,4 miljoner kronor. Det låga ränteläget är gynnsamt för stiftelsen och risken är naturligtvis att om, eller när, räntorna ökar så blir det svårare att nå ett plusresultat. En räntehöjning på drygt 1 procentenhet skulle radera ut stiftelsens resultat för 2016, allt annat lika. Dock tillät ekonomin att man amorterade 20 miljoner kronor under 2016, vilket minskade låneskulden. Relativt liten andel av lånen är bundna på någon längre tid: 55 procent förfaller inom 12 månader. För de kommuner och landsting som hade lån i Kommuninvest 2016 så var andelen lån som förfaller inom 12 månader i genomsnitt 36 procent. Efterfrågan är mycket stor på lägenheter i kommunen, 1 600 personer finns i stiftelsens bostadskö. Risken för större hyresbortfall på grund av uthyrda lägenheter får ses som mycket liten.

Driftsredovisning

Nämnd/motsv.	2016			2015	
	Utfall	Budget	Avikelse	Utfall	Avikelse
Kommunfullmäktige	-1 038	-1 363	325	-1 468	-112
Kommunstyrelse	-52 517	-54 614	2 097	-48 222	2994
Bildnings- och omsorgsnämnden	-346 392	-344 424	-7 846	-332 895	-1 158
Samhällsbyggnadsnämnden	-26 657	-29 546	2 889	-23 524	4 796
Revisionen	-783	-809	26	-775	15
Valnämnden	-17	-47	30	-20	26
Överförmyndaren	-716	-690	-26	-647	27
Jävsnämnden	-17	-70	53	-23	47
Summa nämnder	-428 137	-431 565	2 450	-407 574	6 634

Nämnderna redovisade ett överskott mot budget med 3 428 tkr. Kommunfullmäktige tillsammans med revisionen, valnämnden, överförmyndaren och jävsnämnden hade tillsammans ett överskott med 408 tkr.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens överskott på 2 097 tkr berodde på flera saker. Bland annat har skolskjutsar och färdtjänst haft något höga budgetar på grund av osäkerhetsskäl. Här blev det överskott med tillsammans 3 027 tkr. Det är även överskott inom flera andra delar, bland annat till följd av fler bidragsintäkter än budgeterat, inom olika områden. Underskottet finns uteslutande inom IT-verksamheten, här har budgeten överskridits med 3 004 tkr. En orsak är stora engångskostnader till följd av att de delar kring support och drift som tidigare köptes av Härjedalen kommun, togs över i egen regi under året. Nettokostnaden totalt för kommunstyrelsen har ökat med 8,9 procent jämfört med 2015. Det är en relativt stor ökning och främsta orsak är nämnda kostnadsökning för IT-verksamheten. En annan orsak är att ett antal tjänster var vakanta under en del av 2015.

Bildnings- och omsorgsnämnden

Bildnings- och omsorgsnämnden visade ett underskott med -1 968 tkr. Underskott fanns inom bl.a. verksamheterna grundskola (-1 476 tkr), funktionshinder (-2 344) och äldreboende (-2 304). Hemtjänsten visade överskott (663 tkr). Individ- och familjeomsorgen (IFO) visade ett överskott med 5 943. Nettokostnaderna för IFO:s ordinarie verksamheter är i princip oförändrad, överskottet beror på att omfattande intäkter gällande flyktingverksamhet för

både 2015 och 2016 har bokförts i enlighet med rekommendationer från revisorerna. De flesta kommuner med överenskommelser om asylplatser med Migrationsverket redovisar överskott eftersom ersättning har getts även för tomma platser. Övriga delar i nämndens verksamhet har mindre avvikelser mot budget, vissa överskott och vissa underskott.

Nämnden fick en ökad budget vid två tillfällen under året: dels 3 000 tkr till följd av ökade prestationer inom funktionshinder och dels 2 400 tkr som ett allmänt tillskott bland annat för att täcka underskott inom IFO:s övriga delar (ej flykting) och äldreomsorgen. Nämndens samtliga prognoser under året har pekat på ett underskott och åtgärdsplaner har tagits fram i enlighet med kommunens styrprinciper. Nämnden anger som orsak till underskottet inom grundskolan bland annat det ökade elevunderlaget under hösten. Underskottet inom verksamhet äldreboende beror på att man har haft flera tomma platser under året. Verksamheten ska då anpassa sin bemanning, men har inte lyckats med detta fullt ut. Underskottet inom verksamhet funktionshinder beror på ökat omsorgsbehov under året. En del av detta har inte kunnat lösas inom den egna organisationen på grund av brist på lokaler, utan insats för boende har man varit tvungen att köpa från extern utförare. En annan orsak är att man har varit tvungen att anlita bemanningsföretag för

att klara bemanningen inom assistansverksamheten. Nettokostnaden för hela nämnden har ökat med 4,1 procent jämfört med föregående år.

Samhällsbyggnadsnämnden

Samhällsbyggnadsnämnden redovisade ett överskott på 2 899 tkr, störst överskott fanns inom fysisk och teknisk planering. Anledningen var högre bygglovsavgifter, flera vakanta tjänster samt att konsultinsatser inte nyttjats i den omfattning som var budgeterad. Gator och vägar redovisade ett underskott på grund av halkbekämpning och snöröjning/flisning cirka 500 tkr. Därutöver har kostnader för belysning ökat med 20 procent 2016 jämfört med 2015. Parkdelen redovisade underskott trots mer skogsintäkter än beräknat, fler sommararbetare togs i år in under längre tid därutöver förekom flera maskinreparationer.

Inom miljö- och hälsoskydd redovisades underskott på grund av lägre intäkter än budgeterat för enskilda avlopp och livsmedelstillsyn. En del av förklaringen är att inventering av enskilda avlopp kräver mer tid än vad som faktureras i varje enskilt ärende samt att komplicerade ärenden inte kan faktureras fullt ut.

Inom såväl VA som avfallssidan redovisades överskott med anledning av högre intäkter än förväntat, vakanta tjänster samt låga kostnader för grovavfallet på Råssa ÅVC.

Avseende fastighetssidan har det ordinarie fastighetsbeståndet genererat överskott beroende på fortsatt minskade kostnader för el och fjärrvärme samt lägre kostnader än budgeterat för mindre reparationer och underhåll. Det redovisade underskottet beror på ordningsställningskostnader för det nya HVB-hemmet samt merkostnader i samband med det av länsstyrelsen fattade inhibitionsbeslutet.

Investeringsredovisning

Investeringsprojekt 2016		Nettokostnad	Budget	Avvikelse
Skattegårdsparken		-141	-350	209
Gång- och cykelvägar	A	-217	-550	333
GC-väg Gesebolsvägen		-1 656	-3 500	1 844
Allaktivitetshuset omb/ Krafthuset	A	-336	-500	164
Bollebygdsskolan		-60 476	-72 500	12 024
Söråns förskola uppvärmning			-1 500	1 500
Ventilation Örelundskolan	A	-956		-956
Råssa uppvärmning skärmtak	A	-201	-300	99
Årligt anslag reinvesteringar SBN			-1 200	1 200
Strategiska mark- och fastighetsförvärv	A	-11 851	-25 000	13 149
Summa skattefinansierade investeringar		-75 834	-105 400	29 566
Åtgärder Råssa ÅVC			-600	600
Vattentäkt/vattenverk Töllsjö		-238	-600	362
Övervakningssystem VA-verk		-540	-745	205
VA-plan		-395	-700	305
Reinvesteringar VA-nät	A	-3 045	-4 000	955
Summa avgiftsfinansierade investeringar		-4 218	-6 645	2 427
Tyftet 1, intäkt		2 073	2 000	73
Tyftet 2, kostnad		-9 918	-16 100	6 182
Grönkullen / Getabrohult		-166	-7 000	6 834
Bergadalen 1, intäkt		2 799	5 000	-2 201
Bergadalen 2, kostnad		-23	-4 000	3 977
Hedeberg		-310		-310
Kråketorp/ Kulla			-1 000	1 000
Div mindre exploateringar		-185		-185
Exploatering ny stadsdel			-15 000	15 000
Järnvägsutredning		-1 036	-700	-336
Årligt anslag plankostnader			-500	500
Summa exploateringar		-6 768	-37 300	30 534
Summa samhällsbyggnadsnämnden		-86 818	-149 345	62 527
Årligt anslag reinvesteringar	A	-1 009	-776	291
Summa bildnings- och omsorgsnämnden		-1 009	-1 300	291
IT	A	-3 318	-2 000	-1 318
Årligt anslag reinvesteringar	A	-351	-600	249
Summa kommunstyrelsen		-3 669	-2 600	-1 069
Summa nämnder		-91 496	-153 245	61 749

A= (avslutat) Innebär att projekt anses avslutat, det vill säga löper inte under flera år.

Under 2106 investeras för totalt 91,5 miljoner kronor vilket var betydligt högre än 2015 (29,2 miljoner kronor). I likhet med tidigare år redovisar investeringsverksamheten stora överskott jämfört med budgeten, cirka 60 procent av budgeterade medel har ianspråktagits.

Det enskilt största projektet var Bollebygdsskolan där 60,5 miljoner kronor investeras under året. Den totala investeringsvolymen för nya skolan är 124 miljoner kronor och kostnaden har till och med 2016 uppgått till 86,7 miljoner kronor.

Fullmäktige beslutade under året om inköp av en villa i tätorten, stationshuset samt konstgräsplan i Olsfors, dessa kostnader redovisas under strategiska mark och fastighetsförvärv.

Inom exploateringsverksamheten färdigställdes 40 tomter inom projektet Tyftet 2, kostnaderna beräknas bli lägre än budgeterat. Grönkullen/Getabrohult har försenats på grund av utredning av fornlämningar. Inom Bergadalen 1 har inte alla tomtförsäljningar slutligt kunnat genomföras. Bergadalen etapp 2 är avhängigt utbyggnaden av etapp 1 och projektering av etapp 2 och 3 kommer att genomföras under 2017.

Införandet av ny IT-plattform i samband med övertagande av IT-driften från Härryda blev dyrare än beräknat.

Verksamhet som bedrivs i form av kommunalförbund

Räddningstjänst

Kommunen är medlem i Södra Älvsborgs räddningstjänstförbund (SÄRF) tillsammans med kommunerna Borås, Mark, Svenljunga, Trane- mo och Ulricehamn. Bollebygd kommuns kostnad 2016 var 7,6 miljoner kronor. Det finns en RIB-station (räddningstjänst i beredskap, föredetta benämnt deltidstation) i kommunen. Det finns också ett brandvärn i Töllsjö.

Övrigt

Kommunen är medlem i Boråsregionen, Sjuhärads kommunalförbund. Det arbetar med frågor kring tillväxt, regional utveckling, infrastruktur och välfärdsfrågor med mera. Årlig avgift var cirka

0,6 miljoner kronor för 2016. Kommunen är också medlem i Sjuhärads samordningsförbund. Det arbetar med bland annat olika rehabiliterande insatser åt arbetslösa eller sjukskrivna invånare. Bollebygds kommuns kostnader var cirka 0,2 miljoner kronor för 2016.

Väsentliga händelser efter bokslutsdagen

Bollebygds kommun erbjöds i början på 2017 att tidigarelägga ett friköp av moduler avsedda för HVB-boende, vid Lokes väg. Enligt tidigare avtal skulle friköpet ske vid årsskiftet 2017/2018. Fullmäktige beslutade vid sitt sammanträde i februari att genomföra detta köp redan i början på 2017.

Kommunen som arbetsgivare

Attraktiv arbetsgivare

I Bollebygds kommun ska medarbetare och ledare kunna arbeta med god hälsa och gott humör. För att klara uppdraget och möta brukarnas krav och behov krävs goda förutsättningar för att kunna rekrytera, behålla, utveckla och belöna kompetenta medarbetare. Kommunen ska vara en attraktiv arbetsgivare och arbetsklimatet ska präglas av ömsesidig respekt. Ett egenansvar för det gemensamma ska vara ledord i vår verksamhet. Alla som arbetar inom kommunen ska vara goda ambassadörer och arbeta för att vi ska kunna ge medborgarna god service och bra verksamhet.

För att Bollebygds kommun ska kunna bedriva en bra verksamhet med medborgaren i centrum krävs att kommunen uppfattas som en attraktiv arbetsgivare. För att stärka Bollebygd kommuns attraktivitet som arbetsgivare har ett aktivt arbete för att förstärka detta påbörjats under 2016 genom dialog på arbetsplatsträffar.

En del i arbetet med att stärka medarbetaren att ge god service till medborgarna är att kommunen kontinuerligt arbetar med introduktionsutbildning och kompetensutveckling för både medarbetare och ledare.

Under året har flertalet verksamheter tydligt märkt av konkurrens från andra arbetsgivare

vid rekrytering av nya medarbetare vilket innebär att arbetet med att attrahera och behålla medarbetare har varit i fokus.

Medarbetare

Den 1 december 2016 hade Bollebygds kommun totalt 648 anställda, vilket är en ökning med 75 personer jämfört med samma tidpunkt 2015. Andelen tillsvidareanställd personal har ökat med 48 personer och antalet visstidsanställd personal har ökat med 27 personer.

Timavlönade medarbetare

Arbetad tid för timavlönade vikarier var 117 699 timmar, vilket motsvarar 69,2 årsarbetare, en ökning med 3,8 årsarbetare jämfört med 2015. I sammanställningen ingår inte timavlönade som är anställda på PAN-avtalet (personlig assistent, anhörigvårdare).

Sysselsättningsgrad

Av kommunens anställda hade 81,3 procent en heltidsanställning. Av de tillsvidareanställda hade 84,0 procent en heltidsanställning, en ökning med 2,3 procentenheter sedan förra året. Bland de tillsvidareanställda inom bildnings- och omsorgsförvaltningen var 82,2 procent anställda på heltid, motsvarande siffra inom

Antal anställda och andel anställda i procent per anställningsform

Anställningsform	2012		2013		2014		2015		2016	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Tillsvidare	480	93,0	492	90,8	492	89,1	513	89,5	561	86,6
Visstid	36	7,0	50	9,2	60	10,9	60	10,5	87	13,4
Totalt	516	100,0	542	100,0	552	100,0	573	100,0	648	100,0

Antal kvinnor och män och andel i procent per anställningsform för 2016

Anställningsform	Antal			Procent		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Tillsvidare	472	89	561	84,1	15,9	100
Visstid	69	18	87	79,3	20,7	100
Totalt	541	107	648	83,5	16,5	100

Antal årsarbeten respektive arbetade timmar per förvaltning som utförts av timavlönade vikarier

Förvaltning	2015		2016	
	Årsarb	Tim	Årsarb	Tim
Ksf	1,4	2 380	1,4	2 337
Bof	63,2	107 494	65,9	112 089
Sbf	0,8	1 274	1,9	3 273
Totalt	65,4	111 148	69,2	117 699

Andel heltidsanställda (både tillsvidare- och visstidsanställda) i procent under perioden 2010 – 2016

År	Andel
2010	68,0
2011	69,3
2012	76,4
2013	78,5
2014	79,0
2015	80,1
2016	81,3

kommunstyrelseförvaltningen var 96,0 procent och inom samhällsbyggnadsförvaltningen 100 procent.

Ålder och pensionsavgångar

Av samtliga anställda är 36,9 procent 50 år eller äldre och 15 procent är 29 år eller yngre. Medelåldern för kommunens anställda har förändrats marginellt under åren. Medelåldern för tillsvidareanställda per förvaltning visar att bildnings- och omsorgsförvaltningen har lägst medelålder med 45,2 år och samhällsbyggnadsförvaltningen högst med 49,3 år.

Under 2016 gick 12 personer i tjänstepension. Jämförelser bakåt i tiden visar att pensionsavgångar under 2000-talet varierar mellan sex till 16 personer under respektive år. Under perioden 2017 till 2026 beräknas att kommunen kommer i snitt att ha 14 pensionsavgångar per år.

Personalomsättning

Bollebygds kommun har under 2016 haft en personalomsättning på 12 procent, vilket motsvarar 66 tillsvidareanställda. Det är en minskning med två procentenheter från förra årets 14 procent.

Åldersfördelning, könsuppdelad

Åldersgrupp	Antal kvinnor	Antal män	Antal totalt	% totalt 2012	% totalt 2013	% totalt 2014	% totalt 2015	% totalt 2016
29 år eller yngre	78	19	97	11,1	13,3	13,8	12,7	15,0
30-39 år	126	24	150	21,5	19,0	21,2	22,5	23,1
40-49 år	134	28	162	24,0	26,4	26,6	24,6	25,0
50-59 år	126	23	149	28,9	27,5	26,1	24,8	23,0
60 år eller äldre	77	13	90	14,5	13,8	12,3	15,4	13,9
Totalt	541	107	648	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

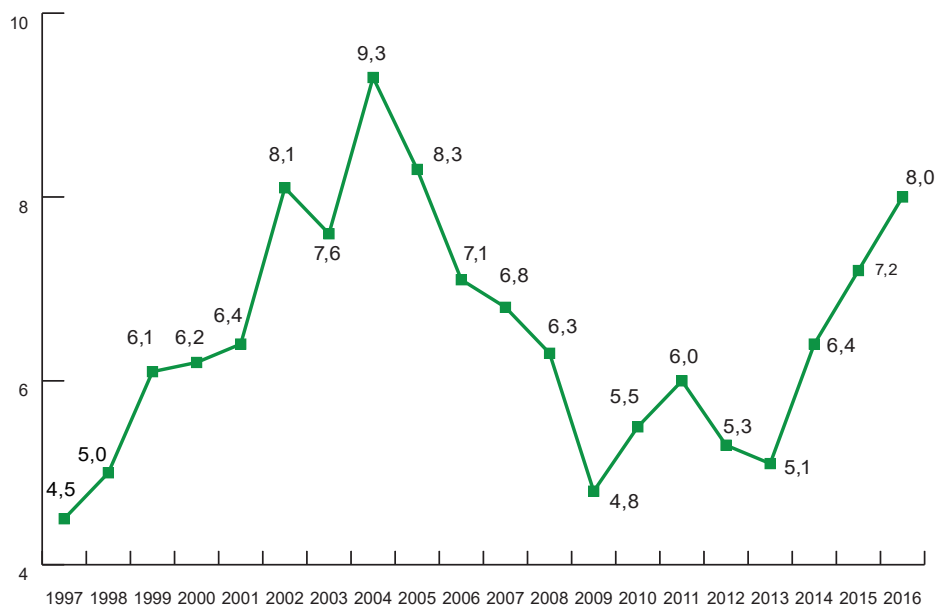
Sjukfrånvaro

Enligt lagkrav ska sjukfrånvaron redovisas i procent av tillgänglig ordinarie arbetstid. Sjukfrånvaron ska även redovisas åldersindelad och könsuppdelad. Dessutom ska redovisning göras för andelen långtidssjukfrånvarande i relation till total sjukfrånvaro. Långtidssjukfrånvarande är den som varit sjukskriven 60 dagar eller längre.

Under 2016 var den totala sjukfrånvaron 8,0 procent av tillgänglig ordinarie arbetstid, en ökning med 0,8 procentenheter jämfört med 2015. Sjukfrånvaron har ökat generellt i Sverige, och stora insatser görs på samhällsnivå för att

vända trenden. För bildnings- och omsorgsförvaltningen steg ohälsotalen kraftigt i början av 2016 för att under året sedan successivt sjunka. Flera av de åtgärder som har genomförts i verksamheterna har visat effekt under året, andra är av mer långsiktig karaktär och arbetet med dessa aktiviteter fortsätter. Bland annat har individ- och familjeomsorgen arbetat med att förbättra villkoren för socialsekreterare genom ett gediget introduktionsprogram för nyanställda samt ökad chefstäthet för att möjliggöra stöd för medarbetare inom myndighetsteamet. Förbättringar av schemalägnings- och bemanningsprocessen inom hemtjänsten bedöms också ha bidragit till att minska ohälsotalen.

Sjukfrånvaro i procent av tillgänglig ordinarie arbetstid under perioden 1997-2016

Relaterat till kön var sjukfrånvaron, liksom tidigare år, högst bland kvinnor, 8,5 procent att jämföra med 5,7 procent bland män. Sjukfrånvaron är högst i åldersgruppen 30-49 år.

Sjukfrånvaro per kön och förvaltning i procent av tillgänglig ordinarie arbetstid år 2012 -2016

Förv.	2015			2016		
	Kv	Män	Tot	Kv	Män	Tot
Ksf	4,9	1,6	3,9	8,8	2,5	6,8
Bof	8,1	4,6	7,6	8,6	7,0	8,4
Sbf	6,1	3,3	4,4	5,4	2,4	3,7
Totalt	7,9	4,1	7,2	8,5	5,7	8,0

Sjukfrånvaro per åldersgrupp under perioden 2010-2016 (procent)

År	29 år och yngre	30 – 49 år	50 år och äldre	Totalt
2010	3,4	4,0	7,2	5,5
2011	3,0	4,7	7,8	6,0
2012	2,8	4,1	7,2	5,3
2013	3,3	4,0	6,8	5,1
2014	5,6	5,4	7,9	6,4
2015	4,7	7,5	8,1	7,2
2016	5,1	8,7	8,3	8,0

Långtidssjukfrånvarande – andel sjukfrånvaro som pågått 60 dagar eller mer (andel långtidssjuka timmar/ sjuktimmars totalt = procent långtidssjuka)

Förvaltning	2015	2016
Kommunstyrelseförvaltningen	23,7	62,4
Bildnings- och omsorgsförvaltningen	35,0	47,7
Samhällsbyggnadsförvaltningen	15,0	7,4
Kommun totalt	33,8	46,7

Andelen långtidssjukfrånvarande har ökat med 12,9 procentenheter sedan 2015, från 33,8 procent till 46,7 procent.

Hälsa och arbetsmiljö

Arbetsmiljön i våra verksamheter ska karaktäriseras av arbete som förebygger ohälsa och främjar hälsa. Flertalet hälsofrämjande och förebyggande åtgärder har genomförts under året. Bland annat har en översyn av befintliga hälsofrämjande förmåner gjorts i bred samverkan och ett omfattande utvecklingsarbete kring kommunens systematiska arbetsmiljöarbete har inletts. Ett flertal andra åtgärder för att öka organisationens förmåga att främja hälsa och förebygga ohälsa har också påbörjats, mer information om detta arbete återfinns i rapporten Minska sjukfrånvaron – utredningsuppdrag.

Löner

2016 års löneöversyn motsvarade löneökningar med 3 procent vilket också var avsatt i budget. Konkurrenssituationen på arbetsmarknaden gör att kommunen har svårt att rekrytera till flera befattningar och det medför att behovet av att göra en arbetsvärdering och ta fram en lönestrategi och lönestruktur har blivit påtagligt.

Kostnad för löner och arvoden under perioden

2010-2016 (tkr)

	2015	2016
Politikerarvoden	3 748	3 424
Löner	189 931	210 197
Personalomkostnader	61 637	71 277
Totalt	255 316	284 898
Övriga personalkostnader*	19 562	20 681
Personalkostnader totalt	274 878	305 579

*I övriga personalkostnader ingår traktamenten, bilersättningar, omkostnadsersättningar, pensionsutbetalningar, avgifter för kurser, företagshälsovård, platsannonser/rekryteringskonsult samt övriga personalkostnader.

Timavlönade medarbetare, kostnaden är i tkr

Förv	2015			2016		
	Aa	Tim	Kostn	Aa	Tim	Kostn
Ksf	1,4	2 380	353	1,4	2 337	357
Bof	63,2	107 494	18 857	65,9	112 089	20 258
Sbf	0,8	1 274	227	1,9	3 273	701
Totalt	65,4	111 148	19 437	69,2	117 699	21 316

Semesterlöneskulden bestod av ej uttagen semester och uppgick till 16,8 miljoner kronor inklusive löneskatt. Det är en ökning med cirka 1,5 miljoner kronor jämfört med sista december 2015.

Framtid

I likhet med de flesta andra kommuner i Sverige står Bollebygd kommun inför utmaningen att attrahera och hitta kompetenta medarbetare inom många av kommunens verksamhetsområden. Tillgänglig arbetskraft med rätt kompetens antas bli svårare att hitta då antalet utbildade inte täcker behovet inom många yrkeskategorier. Behovet av nya medarbetare blir extra påtagligt i Bollebygd då kommunen dels växer och det dels behövs nya medarbetare på grund av generationsväxlingen. Utifrån det behöver kompetensförsörjningsfrågan komma än mer i fokus.

I Kommunals huvudöverenskommelse om lön från 2016 har parterna kommit överens om att

heltid ska gälla som norm vid nyanställningar för alla Kommunals yrkeskategorier från och med 2021. I enlighet med avtalet ska också de redan anställda medarbetarna öka sin sysselsättningsgrad. Detta är ett sätt att lösa en del av framtida kompetensförsörjning. Avtalet säger också att alla Sveriges kommuner 2017-12-31 ska ha tagit fram en plan för hur detta ska bli möjligt. I Bollebygd har det därför startats en arbetsgrupp med representanter för arbetsgivare och fackliga organisationer.

Arbetet med att utveckla det systematiska arbetsmiljöarbetet och andra åtgärder för att få ner sjukfrånvaron kommer att fortsätta.

Finansiella rapporter

Resultaträkning

Belopp i mnkr	Not	Utfall 2016	Budget 2016	Avvikelse 2016	Utfall 2015	Utfall 2014
Verksamhetens intäkter	1	133,4	92,5	40,9	89,3	76,8
Verksamhetens kostnader	2	-541,1	-510,0	-31,1	-480,6	-461,0
Avskrivningar		-19,2	-18,6	-0,6	-16,7	-16,6
Jämförelsestörande post	3	-	-	-	2,6	
Verksamhetens nettokostnader		-426,9	-436,1	9,2	-405,3	-400,8
Skatteintäkter	4	405,4	406,0	-0,6	385,7	365,9
Generella statsbidrag och utjämn- ning	5	61,3	59,0	2,3	45,2	44,7
Finansiella intäkter	6	1,1	0,0	1,1	0,4	0,6
Finansiella kostnader	7	-3,3	-8,5	5,2	-4,5	-3,4
Resultat efter skatteint & finan- snetto		37,6	20,4	17,2	21,3	6,9
Extraordinära poster		-	-	-	-	-
Årets resultat		37,6	20,4	17,2	21,3	6,9

Balansräkning

Belopp i mnkr		2014	2015	2016
TILLGÅNGAR				
Anläggningstillgångar				
Materiella anläggningstillgångar	8			
Mark, byggnader och tekniska anläggningar		284,9	275,9	277,2
Maskiner och inventarier		20,7	19,4	18,8
Pågående investeringar		11,9	40,3	104,8
Finansiella anläggningstillgångar				
Aktier, andelar och grundfondskapital	9	10,2	13,4	13,4
Summa anläggningstillgångar		327,8	348,9	414,2
Omsättningstillgångar				
Förråd		-	-	
Exploateringsfastigheter		2,1	2,1	3,1
Pågående exploateringar		36,4	30,8	36,7
Kortfristiga fordringar	10	28,9	40,5	50,5
Kassa och bank	11	38,5	59,2	27,5
Summa omsättningstillgångar		106,0	132,7	117,8
SUMMA TILLGÅNGAR		433,8	481,6	532,0

Balansräkning fortsättning

Belopp i mnkr		2014	2015	2016
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER				
Eget kapital				
Eget kapital vid årets början		167,7	174,6	195,9
Årets resultat		6,9	21,3	37,6
Summa eget kapital		174,6	195,9	233,5
Avsättningar				
Avsättningar för pensioner	12	23,2	25,0	25,2
Avsättningar Bollebygds skolan	13	2,0	4,0	6,0
Summa avsättningar		25,2	29,0	31,2
Skulder				
Långfristiga skulder	14	157,0	183,0	183,0
Kortfristiga skulder	15	77,0	73,7	84,3
Summa skulder		234,0	256,7	267,3
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		433,8	481,6	532,0
ANSVARSFÖRBINDELSER				
Pensionsförpliktelser		153,4	150,5	148,4
- varav löneskatt		37,2	36,5	29,0
Ställda panter	16	0,3	0,3	0,3
Borgensförbindelser	17	273,8	273,8	269,3
Förvaltade fonder	18	1,0	1,0	1,0

Kassaflödesanalys

Belopp i mnkr	Not	2014	2015	2016
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN				
Periodens resultat		6,9	21,3	37,6
Justering för av - och nedskrivningar	8	16,6	16,7	19,3
Justering för gjorda avsättningar	12, 13	4,8	3,8	2,2
Justering för ej likviditetspåverkande poster				
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		28,4	41,8	59,1
FÖRÄNDRING AV RÖRELSEKAPITAL				
Ökning/minskning kortfristiga fordringar	10	0,3	-11,6	-10,0
Ökning/minskning förråd och lager		-16,1	5,6	-6,8
Ökning/minskning kortfristiga skulder	15	-8,8	-3,3	10,6
Förändring av rörelsekapital		-24,5	-9,3	-6,2
Kassaflöden från den löpande verksamheten		3,8	32,5	52,9
INVESTERINGSVERKSAMHETEN				
Investering i materiella tillgångar	8	-26,1	-34,7	-84,5
Försäljning av materiella tillgångar	8			
Investering i finansiella tillgångar	9	-1,0	-4,1	
Försäljning av finansiella tillgångar	9		1,0	
Kassaflöden från investeringsverksamheten		-27,1	-37,8	-84,5
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN				
Förändring långfristiga skulder	14	0,0	26,0	
Ökning av långfristiga fordringar	9	0,0		
Kassaflöden från finansieringsverksamheten		0,0	26,0	0
Årets kassaflöde		-23,2	20,7	-31,6
Likvida medel vid periodens början		61,7	38,5	59,2
Likvida medel vid periodens slut		38,5	59,2	27,6

Noter

Not 1	2015	2016
Verksamhetens intäkter		
Försäljningsmedel	6,2	7,2
Taxor och avgifter	31,5	33,7
Hysesintäkter	2,0	1,8
Bidrag	41,7	72,9
Försäljning av tjänster och verksamheter	7,9	12,3
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	0,1	0,4
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	0,0	
Övriga intäkter		
Summa verksamhetens externa intäkter	89,3	133,4

Not 2	2015	2016
Verksamhetens kostnader		
Bidrag	-16,1	-17,0
Entreprenad och köp av verksamhet	-111,2	-138
Konsulttjänster	-5,5	-6,2
Personalkostnader	-274,9	-305,6
Lokalkostnader	-9,9	-9,2
Övriga kostnader	-63,0	-65,1
Summa verksamhetens kostnader	-480,6	-541,1

	2015	2016
Jämförelsestörande post		
Återbetalning av AFA, Fora	2,6	

Not 4	2015	2016
Skatteintäkter		
Preliminära skatteintäkter	385,9	406,8
Slutavräkning	-0,3	-1,4
Summa skatteintäkter	385,7	405,4
Avräkningsbelopp per invånare (kr)		
Slutavräkning 2015/2014	-77	42
Preliminär slutavräkning 2016/2015	43	-206

Not 5	2015	2016
Generella statsbidrag och utjämning		
Inkomstutjämningsbidrag	45,4	49,8
Regleringsavgift	-0,3	-0,3
Generella bidrag från staten	0,8	1,3
Kostnadsutjämningsbidrag		0,3
Kostnadsutjämningsavgift	-5,2	
Kommunal fastighetsavgift	15,5	16,0
Utjämning LSS	-11,9	-5,8
Summa generella statsbidrag och utjämning	44,3	61,3

Not 6	2015	2016
Finansiella intäkter		
Ränteintäkter	0,0	0,0
Övriga finansiella intäkter	0,3	1,1
Summa finansiella intäkter	0,3	1,1

Not 7	2015	2016
Finansiella kostnader		
Räntekostnader på långfristiga lån	-2,1	-0,5
Räntekostnader pensionsskuld	-0,3	
Övriga finansiella kostnader	-2,1	-2,8
Summa finansiella kostnader	-4,5	-3,3

Not 8	2015	2016
Not 8 Materiella anläggningstillgångar		
Mark		
Ack Anskaffningsvärden	9,2	9,2
Nyanskaffningar		2,0
Försäljningar		
Utgående bokfört värde	9,2	11,2
Fastigheter		
Ack anskaffningsvärden	422,7	426,0
Nyanskaffningar	3,3	12,3
Försäljningar		
Ack avskrivningar	-147,1	-159,4
Årets avskrivningar	-12,3	-13,0
Utgående bokfört värde	266,6	266,0
Maskiner och inventarier		
Ack anskaffningsvärden	97,8	100,8
Nyanskaffningar	3,0	5,8
Försäljningar		
Ack avskrivningar	-77,1	-81,4
Årets avskrivningar	-4,4	-6,3
Utgående bokfört värde	19,36	18,8
Pågående investeringsprojekt	40,3	104,8
Summa materiella anläggningstillgångar	335,5	400,8
Not 9	2015	2016
Finansiella anläggningstillgångar		
Aktier och andelar		
Kommuninvest	4,5	4,5
Sjuhärads kommunalförbund	0,3	0,3
Coompanion Sjuhärad	0,0	0,0
Summa aktier och andelar	4,8	4,8
Grundfondskapital		
Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder	1,0	1,0
Långfristiga placeringar		
Aktieindexobligationer mm	6,0	6,0
Långfristiga fordringar		
Kommuninvest Förlagslån	1,6	1,6
Summa finansiella anläggningstillgångar	13,4	13,4

Not 10	2015	2016
Kortfristiga fordringar		
Kundfordringar	6,3	8,8
Diverse kortfristiga fordringar	10,0	27,0
- varav fordran mervärdesskatt	8,1	5,1
Förutbetalda kostnader	4,4	2,7
Upplupna intäkter	19,8	12,1
Kortfristiga placeringar		
Summa kortfristiga fordringar	40,5	50,5

Not 11	2015	2016
Kassa och bank		
Bank	59,1	27,5
Summa Kassa och bank	59,2	27,5

Not 12	2015	2016
Avsättningar pensioner		
Ingående avsättning inkl förtroendevalda	19,0	21,2
Pensionsutbetalningar	-0,6	-0,4
Intjänad pension	2,2	0,7
Ränte- och basbeloppsuppräkningar	0,2	0,3
Sänkning av diskonteringsräntan		
Förändring av löneskatt	0,4	
Pensioner förtroendevalda		
Övrigt		-0,7
Utgående avsättning pensioner	21,2	21,0
<i>Avsättning t o m 1997-12-31</i>		
Ingående avsättning	3,9	3,7
Pensionsutbetalningar	-0,3	-0,2
Ränte- och basbeloppsuppräkningar	0,1	
Förändring av löneskatt	-0,0	0,0
Utgående avsättning	3,7	3,5
<i>Garanti- och visstidspension</i>		
Ingående avsättning	0,3	0,1
Pensionsutbetalningar	-0,2	-0,3
Intjänad pension		0,8
Ränte- och basbeloppsuppräkningar		
Sänkning av diskonteringsräntan		
Förändring av löneskatt	0,0	

Not 12	2015	2016
Övrigt	0,0	0,1
Utgående avsättning	0,1	0,7
Summa avsättning pensioner	25,0	25,2
Aktualiseringsgrad pensioner: 82 %		

Not 13	2015	2016
Avsättning resultat		
Ingående avsättning Bollebygdskolan	2,0	4,0
Periodens avsättning	2,0	2,0
Summa avsättning resultat	4,0	6,0

Not 14	2015	2016
Långfristiga skulder		
Kommuninvest	183,0	183,0

Not 15	2015	2016
Kortfristiga skulder		
Leverantörsskulder	17,7	22,4
Personalens skatter och avgifter	9,2	10,6
Övriga kortfristiga skulder	0,8	1,3
Förutbetalda intäkter	7,1	7,5
Upplupna kostnader	38,9	42,5
- varav löner		2,0
- varav semesterlöneskuld	3,3	16,8
Summa kortfristiga skulder	73,7	84,3

Not 16	2015	2016
Ställda panter		
Flässjum Övregården 4:98	0,3	0,3

Not 17	2015	2016
Borgensförbindelser		
Stiftelsen Bollebygds Hyresbostäder	262,0	262
Förlustansvar för egna hem	0,1	0,1
Gadden	3,5	3,5
IF Olsfors	4,5	
Hulta Golfklubb	3,7	3,7
Summa borgensförbindelser*	273,8	269,3

Not 18	2015	2016
Förvaltade fonder		
Gustaf Werners fond	0,2	0,2
Arvid Nedsjöns fond	0,1	0,1
Sociala samfonden II och III	0,0	0,0
Verner Olofssons stiftelse	0,6	0,6
Kommunalhusfonden	0,0	0,0
Summa förvaltade fonder	1,0	1,0

Redovisningsmodell och principer

Redovisningen har upprättats utifrån kommunallagen, lagen om kommunal redovisning (KRL) samt Rådet för kommunal redovisnings (RKR) rekommendationer. Om avsteg från detta är gjorda så anges det specifikt nedan. Ingen ändring av redovisningsprinciperna för kommunen har skett i samband med detta bokslut i förhållande till årsbokslutet 2015.

Intäkter och kostnader

Inkomster och utgifter är i allt väsentligt periodiserade till rätt period. En gräns på ca 20 000 kronor gäller. Inkomster eller utgifter över detta ska alltid periodiseras. Kommunen har fått ett antal stora statsbidrag utbetalade i förskott, dessa periodiseras alltid. Som exempel fick kommunen en intäkt på 1,4 miljoner i slutet av 2015, för att täcka mottagningen av flyktingar. Det var ett tillfälligt statsbidrag och är bokfört i enlighet med RKR:s rekommendationer: en trettondel intäktsfördes på 2015 och resterande del på 2016. Anslutningsavgifter avseende VA-verksamheten redovisas som verksamhetens intäkter och periodiseras på 50 år.

Årets förändring av semesterlöneskuld, intjänad ferielön och övertid kostnadsbokförs över resultaträkningen. Den totala skulden redovisas som en kortfristig skuld i balansräkningen. Timlöner som intjänats i december men utbetalas i januari är periodiserade och belastar resultatet för december. Lånekostnader belastar resultatet det år då de uppkommer och har inte inräknats i respektive tillgångs anskaffningsvärde.

Kommunfullmäktige beslutade genom budget 2016 att avsätta 2,0 miljoner kronor som en kostnad för att täcka delar av nybyggnationen av Bollebygds skolan. Detta är ett avsteg från KRL och inte förenligt med god redovisningssed. I balansräkningen finns ytterligare 4,0 miljoner kronor som var avsatt 2013 och 2015 för samma ändamål.

Internräntan har satts till 2,4 procent 2016 och är samma som den som SKL tagit fram som exempel. Kommunen har inte gjort någon egen beräkning kring om någon annan internränta hade varit mer lämplig.

Tillgångar och skulder

Anläggningstillgångarna har i balansräkningen upptagits till anskaffningsvärdet (anskaffningskostnad minus eventuella investeringsbidrag) efter avdrag för planenliga avskrivningar. Investeringar som aktiveras har som princip haft ett anskaffningsvärde på över ett halvt basbelopp (exklusive mervärdesskatt) och en livslängd på minst tre år. Ingen specifikation görs för materiella anläggningstillgångar utan dessa ingår bland de materiella tillgångarna, vilket är ett avsteg från RKR 11.4. Påverkan på räkenskaperna är av mindre omfattning: Bokfört värde för ekonomi- och personalsystem är drygt 1,5 miljoner kronor. Det finns också ett diariesystem med ett bokfört värde på 0,1 miljoner kronor.

Kommunen tillämpar komponentredovisning från och med 2015. Avskrivningstider är framtagna utifrån rekommendationer från RKR och branschen. Dessutom har diskussioner förts med andra kommuner för att skapa likvärdighet. Byggnader har delats in i fem komponenter med avskrivningstider på mellan 15-80 år. Gator har mellan 2-5 komponenter beroende på karaktär. Investeringar inom VA har redan haft karaktären av komponentredovisning eftersom de ingående delarna ofta är lätt identifierbara, men fem komponenter finns inom detta område. Några justeringar har inte skett på gamla investeringar.

Pågående investeringar i exploateringsområden redovisas som en omsättningstillgång. Vid försäljning resultatredovisas varje exploatering tillsammans med matchande kostnader. Utgifter för gator och andra tillgångar som ska kvarstå i kommunens ägo aktiveras. Hanteringen följer inte RKR:s rekommendation som menar att dels ska aktivering ske löpande av de olika komponenterna, även innan området är helt färdigställt, och dels ska försäljningen av tomterna intäktsföras. Ett arbete pågår för att under 2017 följa dessa rekommendationer.

Kommunen leasar bilar som främst används inom hemtjänst, IFO och teknisk förvaltning. Det är en finansiell leasing eftersom risken i stor utsträckning finns på kommunen och inte på leasegivaren. Enligt RKR 13.2 ska bilarnas värde

tas upp som en anläggningstillgång och framtida minimileaseavgifter tas upp som en skuld. Kommunen följer inte rekommendationen då dessa uppgifter saknas i balansräkningen. Kommunen avser att åtgärda bristen under 2017.

Som KRL anger så redovisas kommunens pensionsåtaganden enligt den så kallade blandmodellen. Det innebär att pension som intjänats före år 1998 redovisas som ansvarsförbindelse utanför balansräkningen. Intjänade pensioner från och med 1998 redovisas som en skuld i balansräkningen. Bollebygds kommun har inte infört någon resultatutjämningsreserv.

Sammanställd redovisning

Kommunkoncernen består av kommunen och Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder. Stiftelsen upprättar en egen årsredovisning som granskas separat. I stiftelsens årsredovisning för 2016 har underhållskostnaderna redovisats på ett annat sätt, till skillnad mot tidigare så är det enbart det aktuella årets kostnader som ingår. 2015 års resultat är förbättrat med ca 0,4 miljoner kronor. Den sammanställda redovisningen är också ändrad för 2015. Stiftelsen har omklassificerat de långfristiga skulderna för 2015 också. Skulder som förfaller inom ett år finns numera bland de kortfristiga skulderna.

I slutet av denna årsredovisning finns kommunens sammanställda redovisning, där kommunens och stiftelsens räkenskaper är summerade. Transaktioner mellan kommun och stiftelse är då eliminerade. Enligt RKR 8.2 ska en sammanhållen förvaltningsberättelse också upprättas, men bedömningen är att man ändå kan skapa sig en god bild av koncernens ekonomiska förhållanden, därför utelämnas denna.

Solidarisk borgen

Bollebygds kommun har i juni 2001 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 277 kommuner och 11 landsting/regioner som är medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser. Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt in-
språktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening. Vid en uppskattning av den finansiella

effekten av Bollebygds kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2016-06-30 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 350 538 147 658 kronor och totala tillgångar till 346 333 129 213 kronor. Kommunens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 532 694 096 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 526 202 935 kronor.

Information och kommunikation

Årets verksamhet

Kommunen informerar invånarna om deras rättigheter, skyldigheter och möjligheter att få service av olika slag. Kommunens målsättning är att öppet och sakligt kommunicera med invånarna, vara lyhörd för deras åsikter och ta tillvara på deras synpunkter. Dialogen med invånarna prioriteras.

Kommunens invånare har möjlighet att ställa frågor till kommunens förtroendevalda på kommunfullmäktiges sammanträden under punkten allmänhetens frågestund. Det finns dessutom möjlighet för alla som är folkbokförda i Bollebygds kommun att lämna in medborgarförslag. Ett medborgarförslag kan handla om allt som har med kommunens verksamhet att göra, till exempel lekplatser, sophämtning eller skola. Det anmäls på kommunfullmäktiges sammanträde och går därefter vidare till kommunstyrelsen eller ansvarig nämnd för besvarande.

Alla kommunfullmäktiges sammanträden är offentliga och därmed öppna för besökande. Sammanträdena filmas och sänds via webben. De finns tillgängliga att titta på både direkt och i efterhand, på kommunens webbsida.

Medborgarlöften i Bollebygd

Polisen och Bollebygds kommun skrev 2016 under ett nytt medborgarlöfte för ett fortsatt fokus på trafiksäkerhet. Problembilden med att invånarna i Bollebygd upplever en otrygghet i trafiken bygger på de lägesbilder som polisen och Bollebygds kommun har arbetat fram gemensamt.

Problem som påtalades:

Hastighetsöverträdelser
Tung trafik (gällande hastighetsöverträdelser och buller)
Buskörning med mopeder och EPA-traktorer

Löften

För att minska trafikrelaterade problem lovar vi:

- Återkommande trafikkontroller i kommunen, där hastighet, behörighet och nykterhet kontrolleras. Polisen kommer att komplettera trafikkontrollerna med att pröva ATK (mobil fartkamera) på olika platser i Bollebygds kommun. (Polis)
- Genomföra informationsinsatser om laglig och säker mopedåkning till ungdomar i årskurs nio samt erbjuda deras vårdnadshavare detsamma. (Polis)
- Bjuda in och ansvara för en informationsträff samt förmedla kontakt mellan skola och polis. (Bollebygds kommun)

Ny webbplats

I slutet av april lanserade kommunen en ny uppdaterad webbplats. Den nya webbplatsen innehåller många nya lösningar och funktioner för att på ett bättre sätt leva upp till besökarnas önskemål. Vår nya webbplats är även responsiv, vilket innebär att den fungerar i mobiler såväl som i läsplattor.

Strukturen följer den modell som är framtagen av Funka.nu, som är marknadsledande när det gäller tillgänglighet på webben. Den är framtagen i samarbete med många kommuner och bygger på målgruppens behov och perspektiv. Den har också testats på målgrupper utifrån tillgänglighet och nästintill blivit en kommunstandard för kommuner som gör om sina webbplatser.

Information är indelad i sju ämnesområden:

- Barn och utbildning
- Omsorg och stöd
- Uppleva och göra
- Bygga, bo och miljö
- Trafik och infrastruktur
- Näringsliv och arbete
- Kommun och politik

Ny IT-plattform

IT-kontoret har genomfört en mycket stor omställning av kommunens grundläggande IT-plattform (servrar, klienter, databaser, e-post, nätverkskatalog m.m.). Efter mer än ett års omfattande förberedelser, inklusive utbildningsinsats, pilotfas och riskanalys, driftsattes den nya IT-plattformen under våren 2016.

IT-plattformen är marknadsanpassad för att passa kommunens verksamhetstillämpningar och nya mobila arbetssätt men också standardiserad för att inbjuda möjligheter att kostnads-effektivt köpa in externa tjänster/konsulter för drift och support. Kommunen har istället för att bygga upp en stor egen IT-organisation, mycket snabbt växlat över till ett multi-sourcing koncept, där i dagsläget ett tiotal olika leverantörer hanterar mycket av helheten. Kommunens interna beställarfunktion (två personer) kan nu koncentrera sig på den fortsatta dialogen med leverantörer men framförallt lägga mer energi på att vara ett proaktivt och strategiskt stöd för verksamheterna i deras fortsatta utveckling med hjälp av olika IT tillämpningar.

Invånardialog 2016

Under våren 2016 hölls tre invånardialoger för ökad tillgänglighet.

De inkomna synpunkterna används till det fortsatta arbetet med att få kommunens lokaler tillgängliga i den nationella databas som finns för tillgänglighet på olika platser och i det fortsatta arbetet med tillgänglighet för alla.

Barn och utbildning

Förskola

Årets verksamhet

Utbildningen i förskolan syftar till att barn ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Forskning visar att det viktigaste för en god kvalitet i förskolan är personalens utbildning och kompetens. Det är också av vikt att beakta barngruppens storlek och sammansättning. Det är angeläget att det inte blir för många relationer för barnen att förhålla sig till under en dag. Bollebygds kommun har ansökt och fått statsbidrag om 1,1 miljoner kronor för att minska barngruppernas storlek eller som är fallet för Bollebygd ej tvingas utöka barngruppernas storlek. Förskollärare har ett särskilt ansvar för att läroplanens mål uppfylls och att det målinriktade arbetet främjar varje barns utveckling och lärande. En legitimerad förskollärare har ansvar för den undervisning hon eller han bedriver. Bollebygds kommun har under 2016 ökat andelen förskollärare i verksamheten, målet är att minst 75 procent ska vara legitimerade förskollärare.

Då det sedan tidigare visat sig att utbildning i aktionsforskning bidragit på ett positivt sätt till det systematiska kvalitetsarbetet i förskolan beslutades 2015 att utbilda fler förskollärare i det. Under 2016 har åtta förskollärare avslutat sin utbildning i aktionsforskning. Samtliga blev godkända i kursen och har därmed verktyg för det systematiska kvalitetsarbetet ute i arbetslagen och på enheterna. Aktionsforskning är en strategi för att förbättra sin egen praktik. Det innefattar också att lära sig mer om centrala aspekter av verksamheten genom att systematiskt studera vad som sker i förändringsarbetet. Kursen om aktionsforskning handlar om hur man initierar, genomför och med hjälp av olika forskningsmetoder följer upp ett utvecklingsarbete som utförs i den egna praktiken och tillsammans med de närmsta kollegorna. Forskningsmetoderna kan vara observationer, intervjuer och användning av loggböcker.

Bollebygds kommun har valt att införa en tidsbegränsad tjänst (2014-2016) som förstelärare i förskolan. En förstelärare inom förskolan är en legitimerad lärare som har visat en särskilt god förmåga att förbättra undervisningen och har ett starkt intresse för att utveckla undervisningen och bedöms som särskilt kvalificerad för undervisning och uppgifter som hör till undervisningen. Under 2016 beslutades att förlänga uppdraget för försteläraren i förskolan med fortsatt uppdrag att fokusera på det kollegiala lärandet inom naturvetenskap och teknik. Uppdraget med stöd av statsbidrag avslutades december 2016. Då förskolorna har sett den goda effekten av satsningen har man valt att, med egna medel, fortsätta det kollegiala lärandet i NT-nätverken.

Framtida utveckling

Befolkningsprognosen, som är grunden för verksamhetens planering, har visat på ett ökat behov av förskoleplatser. Under hösten beslutades om att starta två avdelningar i gamla Bollebygds skolan F-6. Dessa avdelningar kommer att öppnas under våren 2017.

	Bollebygd		Riket totalt	
	2014	2015	2014	2015
Anställda, andel (%) årsarbetare med förskolläraryxamen	46	48	43	42
Personaltäthet, antal barn per årsarbetare	5,5	5,7	5,3	5,2

	2013	2014	2015	2016
Antal barn i förskola	521	516	522	523
Antal barn pedagogisk omsorg	6	7	0	13*

* från och med 2016 bedrivs pedagogisk omsorg enbart på kvällar, nätter och helger (siffrorna före 2016 anger barn hos dagbarnvårdare)

Ekonomiskt resultat

Utfall, tkr	2016			2015
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall
Nettokostnad	-52 989	-52 212	-775	-52 393

Verksamheten förskola visade ett minusresultat om -775 tkr. Nettokostnaden har ökat med 1,1 procent.

Grundskola och fritidshem

Årets verksamhet

Under året har alla med spänd förväntan sett hur den nya Bollebygds skolan vuxit och tagit form. Skolans personal har diskuterat former för arbetets innehåll och struktur. Arbetslag har skapats med namn från de fyra elementen – vatten, luft, eld och jord. Arbetslagens namn har tagits fram av eleverna och beslutats i demokratisk ordning.

Riktade kompetensutvecklingsinsatser har under året varit Läslyftet där alla grundskolor har deltagit. Natur- och tekniklyftet har genomförts både inom grundskolan och också förskolan. HELA-projektet har under året fortgått för Töllsjöskolan och Örelundskolan. Även sambedomning av nationella prov i årskurs 3, 6 och 9 har genomförts. Därmed nåddes flera syften – samstämmighet utifrån årets prov, fördelning av arbetsbörda samt utökad bedömarkompetens.

Inom skolan har en satsning på Chromebooks⁵ gjorts inför skolstarten. Då det är ett mer kostnadseffektivt alternativ, har även samtliga elever i årskurs 6 involverats i en-till-en-satsningen. En ny upphandling ska göras framöver och ska stå klar inför nästa läsår.

Både Lärarnas riksförbund och Lärarförbundet har rankat landets kommuner utefter vilken som har ”den bästa skolan”, enligt deras perspektiv. I båda mätningarna fick kommunen bra resultat. I den förstnämnda placerade sig Bollebygd på sjunde plats i landet och i den sistnämnda på plats 69 (av 290). En mängd faktorer vägs samman i båda undersökningarna, bland annat meritvärden, hur många som fullföljer gymnasiet, lärartäthet, lärarlöner och lärares behörighet.

	2014	2015	2016
Meritvärde i åk 9, lägeskommun	209	226	233

	2013	2014	2015	2016
Antal elever i skola	945	951	999	1 062
Antal i fritidshem	437	439	462	498

Fritidshem

Under året har satsningen ”Fritidshem i fokus” startat. Det är ett samarbete på huvudmannanivå där kommunerna i Sjuhärad (exklusive Borås) har lagt upp en föreläsningsserie för att möta fritidshemmens förändrade uppdrag utifrån nya kapitel i läroplanen. Mellan föreläsningstillfällena arbetas det med uppgifter, som anknyter till satsningen till exempel planering och utvärdering av vår egen verksamhet, den didaktiska miljös betydelse för lärandet på fritidshemmet samt årshjul som ett stöd i kvalitetsarbetet. ”Fritidshem i fokus” kommer att fortgå fram till våren 2018.

Ekonomiskt resultat

Verksamheten grundskola visar ett minusresultat om -1 476 tkr. Nettokostnaderna för grundskola har ökat med 6,1 procent och personalkostnaderna har ökat med 11,6 procent mellan åren. En del av orsaken till ökningen är statsbidrag för kvalitetssäkrande åtgärder, lågstadiesatsningen och ett ökat elevunderlag till hösten. En överanställning har också skett för att klara lärarbehörigheten i landsortsskolorna. En löneglidning för lärarlöner kan skönjas då det är brist på erfarna och duktiga lärare. Verksamheten för fritidshem visar ett minusresultat om -771 tkr. Nettokostnaderna för fritidshem har ökat med 18,9 procent.

Framtida utveckling

Befolkningsprognosen, som är grunden för verksamhetens planering, har visat på ett ökat behov av platser. Ett lokalprogram har upprättats där framtida planer på en ny 7-9-skola är framställt.

Kravet på legitimerade lärare för undervisning och betygsättning är ett bekymmer inte enbart för Bollebygds kommun. Kommunen behöver jobba strategiskt, inte bara med att få nya lärare utan också att få befintliga lärare att stanna.

⁵ Chromebook är en dator som använder Googles operativsystem Chrome OS

Utfall, tkr	2016			2015
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall
Nettokostnad grundskola	-98 795	-97 318	-1 476	-93 117
Nettokostnad fritidshem	-15 941	-15 170	-771	-13 403

* I tabellen ingår grundskolans och fritidshems del utav måltid och lokalvård.

Gymnasium

Årets verksamhet

Gymnasieskolan består av olika typer av program:

- 18 nationella program som pågår under tre år. De är indelade i gymnasiegemensamma ämnen, programgemensamma ämnen, inriktningar, programfördjupningar och examensarbete.
- Fem introduktionsprogram för elever som inte är behöriga till ett nationellt program.
- Utbildningar som avviker från den nationella programstrukturen; särskilda varianter, riksrekryterande utbildningar och nationellt godkända idrottsutbildningar.

Bollebygds kommun köper gymnasieplatser i andra kommuner, 46 procent av Bollebygds elever går på kommunal gymnasieskola i Borås och 25 procent går på Hulebäcksgymnasiet i Härryda. Introduktionsprogrammen är förlagda i Krafthuset och vänder sig till de elever som inte uppnått behörighet till de nationella program i gymnasieskolan enligt de behörighetsregler som gäller. Dessa program är preparandutbildning, programinriktat individuellt val,

	Bollebygd		Riket totalt	
	2014	2015*	2014	2015
Elever, andel (%) folkbokförda i kommunen på högskoleförberedande program	51,6	51	57,8	57,4
Elever, andel (%) folkbokförda i kommunen på introduktionsprogram	5,5	6,3	11,4	13,2
Elever, andel (%) folkbokförda i kommunen på yrkesprogram	42,9	42,7	30,8	29,4

*Siffror för 2016 ej tillgängliga ännu.

yrkesintroduktion, individuellt val och språkin-
troduktion. Bollebygds kommun erbjuder alla
program utom Programriktat individuellt val
och sökbar Yrkesintroduktion på hemmaplan.
Syftet med utbildningen är att ge eleverna be-
hörighet till ett nationellt program.

Ekonomiskt resultat

Verksamheten gymnasieutbildning visar ett mi-
nusresultat om -185 tkr. Bollebygds kommun
köper gymnasieplatser i andra kommuner. Ele-
vantalet för 2016 är större än budgeterat. Men
fler elever antas ha valt studieförberedande in-
riktningar som tenderar att kosta mindre.

Vuxenutbildning

Årets verksamhet

Vuxenutbildningen består av två skolformer:
kommunal vuxenutbildning och särskild utbild-
ning för vuxna.

Kommunal vuxenutbildning omfattar:

- svenska för invandrare
- grundläggande nivå och
- gymnasial nivå.

Utgångspunkten ska vara den enskildes behov
och förutsättningar. Den som fått minst utbild-
ning ska prioriteras (Skollagen, 20 kap.). Kom-
munerna har skyldighet att tillhandahålla kom-
munal vuxenutbildning.

Bollebygd bedriver ej vuxenutbildning i egen
regi utan köper utifrån efterfrågan av andra

	Bollebygd		Samtliga kommuner	
	2014	2015	2014	2015
Invånare 20-64 år, andel (%) som deltar i komvux	2	2,3	3,7	3,7

Ekonomiskt resultat

Utfall, tkr	2016			2015
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall
Nettokostnad	-1 999	-2 220	221	-2 106

Överskottet för vuxenutbildning beror på att
efterfrågan på utbildning har varit lägre än
budgeterat.

Utfall, tkr	2016			2015
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall
Nettokostnad	-35 872	-35 687	-185	-34 147

Framtida utveckling

För att främja kunskapsresultaten och en in-
tegrering med grundskolan planeras introduk-
tionsprogrammet att flytta in gamla skolans lo-
kaler under 2017.

utbildningsanordnare. Under 2016 har samtli-
ga förfrågningar beviljats. Bollebygd finns med
i Boråsregionens samverkan kring yrkesvux.
Kommuner i samverkan kan söka statsbidrag
för regional yrkesinriktad vuxenutbildning. Syf-
tet med yrkesvux är att ge fler vuxna en möjlig-
het att gå en yrkesutbildning.

Framtida utveckling

En fortsatt utveckling genom samverkan med
andra kommunerna i Boråsregionen är en fram-
gångsfaktor för Bollebygd.

Område funktionsnedsättning

Årets verksamhet

I kommunen var det 54 personer som hade en eller flera LSS-insatser under hösten 2016. Det finns tio insatser man kan få inom nämnd lagstiftning, till exempel boende, daglig verksamhet och personlig assistans. I Bollebygd finns två boenden enligt LSS, både gruppboende och serviceboende. Eftersom kommunen i dagsläget inte har balans mellan tillgång och efterfrågan på just bostäder enligt LSS, köper kommunen boendeplatser av privata aktörer på andra platser i regionen i avvaktan på lösningar i egen regi på hemmaplan.

Daglig verksamhet bedrivs i olika lokaler i centralorten. Inom verksamheten erbjuds ett brett utbud av aktiviteter såsom möbelrenovering, snickeri, skaparverkstad, bakning, återvinning mm. Under året har verksamheten utökats med butiksförsäljning och en servicegrupp.

Kommunen utför personlig assistans (enligt SFB) för sju personer. Ytterligare 10 personer med insatsen har annan utförare. Det har varit svårt under året att klara bemanningen inom boende och personlig assistans. Situationen blev, under våren ohållbar, varpå verksamheten valde att vända sig till ett bemanningsföretag för att lösa det mest akuta. I kombination med detta intensifierades arbetet kring rekrytering. Verksamheten deltog på rekryteringsträffar på arbetsförmedlingen, kontaktade lokala föreningar, var runt på olika skolor med mera för att komma tillrätta med personalbristen. Insatserna gav resultat och samarbetet med bemanningsföretaget avslutades i augusti 2016.

Insats	2014	2015	2016
Boende LSS	15	19	21
Daglig verksamhet	21	24	23
Assistans enl SFB	13	16	17
Antal personer med beslut LSS	59	59	54

Inom verksamheten har en kompetensinventering genomförts under året dels för att kartlägga nuläget och också för att genomföra en konvertering av titulaturer enligt en överenskommelse som finns mellan sjuhäradskommunerna. De

nya titlarna som infördes är stödassistent, stödpedagog och samordnade stödpedagog.

Ekonomiskt resultat

Utfall, tkr	2016			2015
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall
Nettokostnad	-37 161	-34 817	-2 344	-31 123

Budgeten överskreds med 2,3 miljoner kronor 2016. Främsta orsak var ökade kostnader för köpt verksamhet då boendeinsatser inte kunnat verkställas i kommunen. Nettokostnaden har ökat med 19,4 procent. Ökningen finns främst inom boende (26,1 procent) och beror på ökade behov.

Framtida utveckling

Personal-, kompetens- och lokalförsörjning är stora utmaningar framåt för verksamheten. Det har funnits behov av fler boendeplatser sedan en tid tillbaka. Gruppboende för personer med autism är akut, liksom samordning och ytterligare lägenheter inom serviceboende. Det har under 2016 införskaffats en villa. Verksamheten har gjort bedömningen att villan skulle kunna användas som serviceboende, dels baslägenhet, istället för den som ligger på Vinkelvägen idag och dessutom skulle man, genom ombyggnation, möjliggöra för enskilda individer att få en boendesituation som utgår från deras behov av stöd vilket avsevärt skulle höja livskvaliteten för den enskilde (och dennes anhöriga). Villan ligger väldigt bra i förhållande till serviceboendets övriga lägenheter vilket gör att högre grad av samordning, service och individanpassning av stöd blir möjlig. Verksamheten ska få tillträde till lokalerna 1/7 2017. Även lokaler för daglig verksamhet behöver ses över. De lokaler verksamheten har tillgång till idag kommer inom en överskådlig tid bli för små. Kommunen behöver ta ställning till om verksamheten ska samordnas i en större lokal eller om man ska fortsätta bedriva verksamheten utspridd på flera ställen. Personal- och kompetensförsörjning är en stor utmaning, inte bara för funktionsnedsättning utan även inom flera av omsorgens verksamheter. Kommunen är inte ensam om denna utmaning utan den finns även nationellt.

Äldre

Årets verksamhet

Kommunens äldreboende ligger centralt och består av tre separata byggnader med totalt 70 lägenheter. 34 av dessa är avsedda för de med kognitiv svikt relaterat till någon form av demensdiagnos. Verksamheterna har i olika omfattning arbetat med metodutveckling utifrån kvalitetsregistren Senior Alert (fallprevention) och BPSD (Beteendemässiga psykiska symtom vid demens). Fokusarbetet i äldreomsorgens verksamheter och hemsjukvård är att ta tillvara den enskildes resurser och delaktighet, ur ett salutogent perspektiv. För att stödja utvecklingen av ett behovsriktat och systematiskt arbetssätt där ett nationellt fackspråk används tillsammans med dokumentation av äldres behov utifrån ICF inom äldreomsorgen är IBIC (individens behov i centrum) en modell som kommer att användas. Den tydliggör den enskildes behov i handling, genomförande och uppföljning. Implementeringen påbörjades 2016 med utbildning av processledare. Utbildning för enhetschefer, gruppledare och dokumentationsombud kommer att ske under 2017.

Individuella och gemensamma aktiviteter planeras så att ett urval skall kunna erbjudas dagligen utifrån intresse, kultur och tradition. Hösten 2016 implementerades en ny roll i verksamheten, en trygghetsvärd, vars uppdrag är att inventera och samordna intresse av aktiviteter för en strategisk kvalitetsutveckling av kulturutbud och tillgänglighet.

En arbetsgrupp bestående av omvårdnadspersonal, trygghetsvärd och arbetsledning har under hösten 2016 arbetat fram en handlingsplan för träffpunkt och ny dagverksamhet. Uppstart för båda sker i januari 2017. Till träffpunkten kommer bland annat hyresgäster från kommunens trygghetsboende. Dagverksamheten har inriktning personer med kognitiv svikt både från ordinärt boende och från särskilt boende.

En brukarundersökning görs varje år för varje individ med omvårdnadsinsatser i ordinärt och särskilt boende för att kartlägga bemötande och kontinuitet, där resultatet var 100 procent nöjd-

het med bemötande. Resultat för nöjdhet avseende kontinuitet var något lägre.

Beläggningen under året har varierat. På demensboendet har flera platser stått tomma, i snitt har det varit en beläggning på cirka 85 procent. På det somatiska boendet däremot har beläggningen varit högre, 92,5 procent. Under året har man sålt korttidsplatser till en grannkommun, som motsvarar 802 dygn.

Det finns även ett korttidsboende med 8 platser. Under året har behovet av korttidsboende överstigit de 8 platserna, vilket har inneburit att lägenheter på demensboendet har använts. På så sätt har vi kunnat tillgodose behovet för de med kognitiv svikt. Kommunen har lyckats med vårdplanering inom handläggningstid och har inte behövt betala regionen för utskrivningsklara patienter. Ett patientfall under året har inneburit betalningsskyldighet relaterat till ej planerade hemsjukvårdsinsatser enligt tidsram. Vårdplaneringsteamet består framförallt av biståndshandläggare och vårdplaneringssköterska som ansvarar för kommunikation ut till respektive OAS (omvårdnadsansvarig sjuksköterska) och rehab. OAS medverkar vid alla vårdplaneringar. Implementeringen av videovårdplaneringar har fallit väl ut och är i full gång. För verksamheten har det inneburit att under 2016 har majoriteten av vårdplaneringarna skett på hemmaplan. Utvärdering nöjdhet för individen ansvarar SÄS/Borås och Skene för via enkätsvar.

Hemtjänsten hade i snitt 120 brukare varje månad med beslut om hemtjänst, under 2016. Det är en ökning jämfört med 2015 då motsvarande antal var 110. Antalet beslutade timmar har ökat med 136 timmar i snitt per månad. För att tillgodose behovet utefter beslut från handläggare så planeras varje brukare i ett planeringssystem av en planerare.

Privata företag eller motsvarande, har sedan 2010 möjlighet att ansöka om att utföra hemtjänst enligt lagen om valfrihetssystem, (LOV). En privat utförare fanns under en del av 2016,

men därefter har ingen ny tillkommit. Kommunen hade cirka 215 inskrivna patienter i hemsjukvård under december 2016. Tidigare år har det varit svårt att klara bemanningen under sommarmånaderna för denna verksamhet. Under 2016 behövdes dock inget bemanningsföretag nyttjas, till skillnad från tidigare år. Under 2016 utbildades nya och erfarna värdegrundsledare fyra heldagar och kommer att 2017 hålla i värdegrundsträffar en gång per månad med all omvårdnadspersonal.

Sjukfrånvaron är fortsatt hög men har minskat, både avseende korttids- och långtidsfrånvaro.

2016 påbörjades en upphandling av arbetskläder, tillsammans med Borås stad. Samtidigt samverkades och implementerades en rutin för hantering av tvätt, där en person anställd på 50 procent, tvättar alla kläder dagligen, vardagar.

Framtida utveckling

Bollebygd har i likhet med resten av Sverige en utveckling där befolkningen blir allt äldre och därmed står inför en utmaning om hur man ska kunna tillgodose de äldres behov av vård och omsorg. År 2030 beräknas var fjärde person i Sverige vara 65 år eller äldre. Med anledning av det växande behovet av äldreomsorg genomförde Myndigheten för vård- och omsorgsanalys (Vårdanalys) en studie för att beskriva konsekvenserna av olika sätt att utforma äldreomsorgen. Vårdanalys konstaterar bland annat

att planeringen av morgondagens äldreomsorg måste utgå från äldres olika behov och den måste anpassas till flera äldre med kroniska sjukdomar samt en ökad mångfald bland äldre. Det ska också finnas flera olika sorter äldreomsorg. Personer med en lätt funktionsnedsättning ska ha möjlighet att välja ett mellanboende där de lättare kan klara sig själva. Vidare behövs utveckling av det förebyggande arbetet och rehabilitering som ger de äldre goda chanser att klara sig undan en svårare funktionsnedsättning. Det behövs även utveckling av närståendestöd för att förebygga ohälsa hos dagens anhörigvårdare när de själva blir äldre. En stor majoritet av brukarna av äldreomsorgen är 80 år och äldre.

Utvecklingen inom hälso- och sjukvården med fler digitala tjänster, applikationer och IT-verktyg där allt fler enheter kopplas till internet gör att samverkan mellan medborgare och vårdgivare ökar. Framtidens vårdinformationsmiljö är en utmaning att följa med i även för Bollebygds kommun.

Ekonomiskt resultat

Utfall, tkr	2016			2015
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall
Nettokostnad	-72 240	-70 834	-1 405	-68 568

Nettokostnaderna har ökat med 5,4 procent. Verksamheten visade ett negativt resultat med -1 405 tkr.

Stöd till individer och familjer

Årets verksamhet

2016 var för individ- och familjeomsorgen (IFO) ett år som i mycket präglades av hög personalomsättning inom myndighetsteamet. Förutom att handläggningen drabbades genom långa utredningstider och hög arbetsbelastning så påverkade personalomsättningen också kommunens resursteam genom vacklande samverkan och ärendeöverlämning.

Efter sommaren var dock de flesta handläggartjänster tillsatta inom myndighetsteamet vilket snabbt innebar positiv effekter både inom IFO och gentemot de människor vi möter i vårt uppdrag

Under året har en organisationsförändring genomförts inom IFO som innebär att de tidigare gruppledarna fick titeln enhetschef, med befogenhet att besluta vad gäller personal och arbetsmiljöfrågor. För att bättre kunna möta den nya arbetsgruppen inom myndighetsteamets behov av nära handledning tillsattes ytterligare en enhetschef inom IFO myndighetsteam. Två grupper bildades inom myndighetsteamet, en med inriktning mot barn och unga och en mot vuxen. Varje grupp har sin enhetschef.

Inom resursteamet har årets utvecklingsarbete i mycket fokuserat på att utveckla verksamheten inom arbetsmarknadsenheten (AME). Genom att Bollebygd deltar i det EU-finansierade projektet Point anställdes ytterligare en medarbetare inom AME. Antalet deltagare i AME:s verksamheter har ökat kraftigt och bidragit till goda möjligheter till framåtsyftande sysselsättning för många kommuninvånare som står en bit från den reguljära arbetsmarknaden.

Kostnaderna för försörjningsstöd 2016 ligger i ungefärlig nivå med 2015, och antalet aktuella hushåll uppgick vid årsskiftet till 60 stycken.

Antalet aktualiseringar vad gäller barn och unga uppgick till 104 stycken under 2016. En aktualisering innebär att man tar emot en ansökan, en begäran, en anmälan eller annan information, -som föranleder en åtgärd. Motsvarande siffra för 2015 är 122, men därav avser 52 aktualise-

ringar

ensamkommande barn. Arbetsmängden upplevs som tyngre under 2016 främst beroende på fler utredningar av barn som far illa.

Ekonomiskt resultat

Nettokostnaderna för hela individ- och familjeomsorgens är i princip oförändrad jämfört med 2015. Budgetavvikelsen är +71 tkr. I dessa siffror ingår det stora bidragsintäkter för flyktingverksamheten, dessa finansierar bland annat personalkostnaderna som har ökat med hela 50 procent.

Utfall, tkr	2016			2015
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall
Nettokostnad, IFO	-24 671	-24 742	71	-24 872
Kostnad försörjningsstöd	-4 969	-4 900	-69	-5 025

Framtida utveckling

Myndighetsteamet barn och unga kommer under 2017 starta upp ett arbete med egna familjehem. Kommunen har tidigare köpt platser i familjehem av privata företag. Det är kostsamt och kvalitén är inte alltid tillfredställande. Tanken med egna familjehem är att öka kvalitén för de placerade barnen och minska kommunens kostnader vid placeringar. Efter några år av hög personalomsättning kommer en mer stabil organisation inom IFO innebära att anmälningsbenägenheten från samverkans parter och andra troligtvis att öka. Detta då IFOs möjlighet att arbeta mer förebyggande och uppsökande kommer att öka när handläggare och chefer har kommit in mer i sitt arbete.

Från och med 1 januari 2017 har enhetscheferna också budgetansvar. Inför 2017 vet verksamheterna redan i dag att budgeten inte matchar de kostnader verksamheterna faktiskt har. Stort fokus kommer att ligga på att arbeta fram bra prognoser och underlag inför kommande års budgetarbete.

Kommunens arbete med flyktingar och nyanlända

Årets verksamhet

En ny lag om anvisningar av nyanlända till alla kommuner trädde i kraft den 1 mars. Lagen innebär att kommunen är skyldig att ta emot de nyanlända som anvisas till kommunen och ordna boende för dem. Detta är en utmaning för de flesta kommuner då bristen på bostäder är stor överallt. Ett ökat mottagande av nyanlända ställer också nya krav på kommunens förmåga att planera för integration. Ett uppdrag att fram en integrationsstrategi ligger på Bildning- och omsorgsförvaltningen, och en del aktiviteter har hållits i kommunen för att få Bollebygds civilsamhälle och allmänhet att tycka till om integration. I september började en projektanställd flyktingguide med uppdrag att skapa de goda mötena mellan nyanlända och Bollebygdsborna.

Under 2016 tog Bollebygd emot 39 nyanlända personer, 17 vuxna och 22 barn. Under 2015 var motsvarande antal, 6 vuxna och 7 barn.

Under 2016 tillsattes också en enhetschef för det planerade boendet för ensamkommande barn. Verksamheten är helt ny för Bollebygds kommun att driva, inga tidigare erfarenheter finns att tillgå, så uppdraget har tagit tid och kraft att driva framåt. Efter beslut om tillfälligt bygglov i oktober, skulle boendet (HVB) enligt tidsplanen vara färdigt i mitten av december och verksamheten vara igång i slutet av samma månad. Verksamheten förberedde för att vara redo att ta emot de första ungdomarna i slutet av december. Processen avbröts dock i november med anledning av att länsstyrelsen godkände en begäran om inhibition. I början av mars 2017 kom dock ett nytt beslut av länsstyrelsen att det inte längre finns några hinder för att färdigställa boendet. Boendet består av moduler och det är frågan om ett tillfälligt bygglov på aktuell plats.

Under 2016 anvisades 5 ensamkommande barn till Bollebygd, jämfört med 52 barn under 2015.

Framtida utveckling

Den största utmaningen i den närmsta framtiden är att ordna med bostäder för att klara mottagandet av nyanlända. Flyktingmottagandet är ett gemensamt ansvar för samhället. Från och med den 1 mars 2016 är alla kommuner skyldiga att ta emot nyanlända för bosättning. Syftet med den nya lagen är att förbättra nyanländas möjligheter att komma in i samhället och på arbetsmarknaden. Bollebygds kommun har en stor utmaning att ordna bostäder för de 47 nya kommuninvånare som kommer till kommunen under 2017.

Bollebygds kommun har drygt 40 ensamkommande barn som ska ha bostad i kommunen. Det finns förutom HVB – boende behov av lägenheter för stödboende. Det behövs också utslussningslägenheter för de ensamkommande barn som börjar närma sig 20 år. Behovet är mindre lägenheter, helst insprängda i befintliga bostadsområden. Med mindre lägenheter avses 1 rum och kök.

Kulturverksamhet, fritid och turism

Årets verksamhet

Fritid/Förening

Mycket tid har ägnats åt att arbeta tillsammans med föreningslivet för att få en förståelse för kommunen och kommunens arbete. Många föreningar har en bild av kommunen som en motpart istället för en medpart. Det är ett attitydarbete, som tar ganska lång tid att vända. Föreningslivet har ett fantastiskt engagemang och stor kunskap kring de verksamheter de ägnar sig åt. Ett fortsatt starkt föreningsliv är viktigt för en ort, som Bollebygd. Inom en relativt snar framtid behöver kommunen ta fram system för att underlätta mer för föreningslivet med digitala ansökningsblanketter och ett bättre bokningssystem för lokaler och anläggningar. Under året har lås- och larmsystem förbättrats, men saknar fortfarande kopplingen till bokning.

Kulturskola

Samarbetet med kulturskolan har hittat bra former under året och båda kommunerna ser ett värde i samverkansavtalet. Verksamheten har diskuterats flitigt under 2016 och även fått ett budgettillskott för 2017 på 200 tkr för att ”bygga” bort kön.

Turism

Mycket arbete i början på året handlade om att ”sjösätta” Bollebygds kommuns nya webbplats med utrymme för en evenemangskalender. Kalendern är kopplad till kommunens avtal med Västsverige.com och västsvenska turistrådet. Turistsidan Västsverige.com har fått vila under 2016 och förhoppningsvis kunna tas upp och arbeta vidare med under kommande år.

Bibliotek

Biblioteket, som mötesplats har under året diskuterats flitigt tillsammans med olika organisationer. Kommunen har under året försökt att bereda plats för pensionärs-organisationernas verksamhet i biblioteket. Det finns stora behov av gallring av böcker, ytterligare rum för utställning, café och tidskrifter.

Diskussioner har också förts om hur man kan utveckla platserna Olsfors och Töllsjös bibliotek till att bli naturliga mötesplatser på dessa orter. Biblioteket i Olsfors är i nuläget bara ett skolbibliotek och i Töllsjö är det skolbibliotek och filialbibliotek. Under 2017 hoppas man på att kunna pröva meröppet i Töllsjö, vilket skulle ge invånarna mycket större tillgång till sitt bibliotek.

Ekonomiskt resultat

Utfall, tkr	2016			2015
	Avvikelse	Budget	Utfall	Utfall
Nettokostnad	25	7 915	7 890	7 282

MOTIONSSPÅR 3 km

 Löpriktning

Ljuset släcks kl. 2100

Parkering vid klubbstugan

Bygga, bo och miljö

Samhällsbyggnadsnämnden har ett brett uppdrag med ett uttalat fokus på att möjliggöra för Bollebygd att växa. Högst i prioritering ligger stationen och stationsområdet vid Kråketorp. Sverigeförhandlingen har den 1 februari 2016 lämnat ett bud till de kommuner som fortsatt ingår i förhandlingen kring ett stationsläge. Bollebygds kommun var inte en av de kommuner som fick ett bud och ingår således i nuläget inte i fortsatt förhandling, men beslut gällande förhandlingen och stationslägen väntas först i december 2017.

Under året har förvaltningen arbetat fram ett samrådsunderlag avseende bostadsförsörjningsprogram. Enligt lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska varje kommun planera för bostadsförsörjningen i kommunen. Syftet med planeringen ska vara att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och för att främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs.

Bollebygd växer just nu bland de snabbaste i hela landet och vi har nyligen passerat invånarantalet 9 100. Det ökade trycket genererar fler förfrågningar, fler inkommande ärenden, köp av fastigheter och mer drift av fastigheter, grönytor, gator mm.

Med anledning av den befolkningsökning som har varit i Bollebygds kommun de senaste åren samt den befolkningsökning som beräknas vara, finns det ett stort behov av fler förskolor samt

grundskola i Bollebygds tätort. Bildning- och omsorgsnämnden har i november fattat beslut om ett lokalprogram för förskola och grundskola som även innefattar måltid samt kultur och fritid.

Lokalprogrammet har översänts till samhällsbyggnadsnämnden för vidare bearbetning samt till kommunstyrelsen för information. Under kommande år kommer stort fokus läggas på detta uppdrag.

Stråket Göteborg-Borås utgör det tredje största pendlingsstråket i Sverige och Bollebygd är

den sjuhäradskommun som har störst utpendling. Landvetter flygplats och verksamheter i anslutning till flygplatsen expanderar kraftigt och utgör ett betydande arbetsplatsområde. Förvaltningen deltar i olika projektgrupper och verkar för att förbättra kollektivtrafik och pendlingsmöjligheter samt utbyggnad av gång- och cykelvägar.

Under året har förvaltningen fortsatt att arbeta med att förbättra arbetssätt och processer.

Planarbetet

Arbetet med framtagande av en ny kommunomfattande översiktsplan har påbörjats under året. Aktualitetsförklaring av nu gällande översiktsplan har utförts. Översiktsplanarbetet kommer även omfatta en fördjupning avseende Bollebygds tätort. Samråd om planen beräknas ske under 2018.

Trafikverket har under 2016 haft Lokaliseringstudering för en ny höghastighetsjärnväg (Götalandsbanan) sträckan Bollebygd-Borås på samråd. Beslut om nästa steg väntas under 2017.

Under året har enheten arbetat med cirka 10 planuppdrag, till exempel har samverkansavtal tecknats och planarbete har inletts för Forsaområdet och ett gemensamt planarbete för Prästgårdsgärdet och Fjällastorp har påbörjats.. Detaljplanen för Malmgården som möjliggör ett nytt centrumkvarter med ca 70 nya bostäder och verksamheter vann laga kraft i november. Arbetet med att ta fram samrådsförslag för Prästgården, (ca 30 bostäder och del av Erikstorp 1:4 (LSS-bostäder) har prioriterats. Detaljplanen för Getabrohult 1:17 m.fl (verksamhetsområde) har försenats pga arkeologisk utredning. Även översyn av detaljplanen Öster om Skräddargårdshöjd (Bergadalen) har pågått.

Arbete med bostadsförsörjningsprogram, riktlinjer för markanvisningar och exploateringsavtal och införande av p-skiva har slutförts under året. Arbetet med cykelplan kommer slutföras under 2017.

Byggande

Under året har färdigställdes 102 lägenheter. Därutöver byggdes 21 småhus. Inom kvarteret Lyckebo uppfördes 34 lägenheter med inflyttning i början av 2017.

Försäljningen av 17 småhustomter inom Tyftet etapp 1 avslutades under 2016 och entreprenad-arbeten för att iordningställa 41 småhustomter inom Tyftet etapp 2 slutfördes.

Försäljning av dessa beräknas påbörjas under våren 2017. Inom Bergadalen har en fortsatt utbyggnad av villor och radhus skett. Fortfarande återstår utbyggnad av enstaka kommunala tomter. Utbyggnaden har delvis dragit ut i tid på grund av kompletterande geotekniska undersökningar.

En privat exploatering av 9 småhustomter inom Rinnaområdet, Btrunnsgatan har påbörjats där kommunen har utfört va-entreprenaden.

Markköp har initierats för att förvärva mark inför en utbyggnad av ny skola inom Kullaområdet.

Utbyggnad av gång- och cykelväg utmed Geselbolvägen i Olsfors har utförts av Trafikverket genom medfinansieringsavtal med Bollebygds kommun.

Kommunens bredbandssamordnare har lett arbetet med fiberutbyggnad i kommunen som

utförts av ElTel och Zitius. Fiberutbyggnaden inom kommunens tätorter var i princip klar under året. Förberedelser och projektering av fiber på landsbygden har start i avvaktan på beslut om tilldelning av landsbygdsbidrag.

Miljö och natur

Miljöenheten i Bollebygds kommun arbetar utefter en tillsynsplan som fastställs årligen av Samhällsbyggnadsnämnden. På grund av byte av personal, stort antal inkommande ärenden och därigenom resursbrist har tyvärr inte samtliga mål i tillsynsplanen kunnat uppnås. Stort fokus har lagts på tillsyn av C-anläggningar och att handlägga inkommande ansökningar/anmälningar inom miljöbalkens område. Under året har 33 nya avloppstillstånd utfärdats vilket kan leda till förbättrad vattenkvalitet i våra sjöar och vattendrag då det i flera fall är äldre anordningar som byts ut till nya förbättrade anläggningar.

Under året har Länsstyrelsen i Västra Götaland genomfört revision av tillsynen enligt alkohol- och tobakslagen som till stor del genomförs av Borås Stad på uppdrag av Bollebygds kommun. Miljöenheten har också en aktiv tillsyn av kommunens livsmedelsanläggningar som regelbundets besöks.

Bollebygds kommun deltar aktivt i Mölndalsåns och Lygnerns vattenråd. Miljöenheten tar prover och testar vattenkvaliteten vid de kommu-

nala badplatserna under sommarsäsong, på uppdrag av tekniska enheten, Vid alla provtagningar utom en under året har badvattenkvaliteten varit tjänlig vid samtliga sju kommunala badplatser.

Bollebygds kommun har under 2016 haft en aktiv energi- och klimatrådgivning. Bland annat har ett insatsprojekt riktat mot bilverkstäder genomförts med platsbesök och diskussion om möjliga energieffektiviserande åtgärder. Rådgivande besök har också gjorts hos några av kommunens större industrier.

Kommunens fastigheter

Under året har den nya F-6 skolan färdigställd och invigning skedde den 10 januari 2017.

Noggrann styrning vid upphandlingar och underleverantörer med ett utpräglat partnertänk har vi lyckats att hålla kostnaderna nere och på så sätt kunnat tidigarelägga både ny entré samt parkeringsplats. Strax innan nyåret påbörjades ombyggnationen av bibliotek, kafeteria, uppehållsyta och atriumgård i 7-9 skolan. Byte av ventilationssystemet i matsalsbyggnaden och Kastanjen på Örelundskolan samt konverteringen av olja på Råssa och el på Krafthuset till bergvärmepumpar har färdigställd under 2016.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har förvärvat två fastigheter, stationshuset och en central fastighet i Bollebygds centrum. Den centrala fastigheten skall byggas om till bostads- och jourlägenheter för funktionsnedsatta och Stationshuset används för närvarande till daglig verksamhet.

I slutet av året påbörjades arbetet med installation av modulbyggnad/HVB. HVB-hemmet kunde inte öppna i december som planerat, då länsstyrelsen fattade beslut om inhibition av bygglov. Mark- och miljödomstolen har där efter upphävd detta inhibitionsbeslut.

Bollebygds kommun är idag en av de mest energieffektiva kommunerna i landet. Kommunen har lagt ner mycket tid och energi på att bygga klimatsmart och beräknas klättra uppåt på listan ytterligare inom de närmaste åren. Enligt ett nytt energiindex som mäter energiförbrukningen i kommunala fastigheter hamnar Bollebygd på plats 15.

Renhållning

Efter gemensam upphandling med Marks kommun startade en ny avfallsentreprenad (Infinitum AB) för kärlavfallet i september 2016. Övergången har gått relativt bra men har självklart inneburit mer arbete för kundtjänsten under en övergångsperiod innan körlistor och kärllatser satt sig. I samband med entreprenadstarten byttes matavfallspåsarna ut från plastpåse till biopåse för att minska miljöpåverkan.

Under året har en kommunal avfallsplan tagits fram och beslutats i fullmäktige. Den sträcker sig mellan åren 2016-2020 och har fem fokusområden; Minimera avfallsmängder, Det skall vara lätt att göra rätt, Ökad återanvändning och återbruk, Ökad återvinning av material och energi, Minska mängden avfall till deponi.

Ekonomiskt resultat för verksamheter inom samhällsbyggnad

Belopp i tkr

Verksamhet	Nettokostnad	Budget	Avvikelse
Nämnden	-739	-721	-18
Fys. teknisk planering	-3 954	-8 042	4 088
Gator och vägar	-8 766	-7 550	-1 216
Parker	-2 976	-2 754	-222
Idrottsanläggningar, bad	-290	-123	-167
Miljö- och hälsoskydd	-2 444	-1 853	108
Bostadsanpassning	-1 146	-1 254	108
VA	941	-1 772	1 566
Avfall	941	-111	1 052
Gemensamt, fastighet	-3 708	-2 825	-883
Gemensamt, övrigt inkl fordon	-3 368	-2 540	-828
Totalt	-26 656	-29 543	2 890

VA-verksamheten

Årets verksamhet

VA-verksamheten redovisar ett överskott på 1,6 miljoner kronor. Överskottet beror bland annat på att intäkterna ökade med drygt 10 procent jämfört med föregående år, medan kostnaderna steg med fyra procent. Under åren 2012-2016 erhöll VA-kollektivet en större del av anslutningsavgifterna än 2017 och framåt vilket förklarar en del av de höga intäkterna.

Resultatet är nödvändigt för att möta de kommande årens kostnadsökningar.

VA-verksamheten har stora utmaningar för att klara den snabba expansionen samtidigt som befintligt ledningsnät och befintliga VA-anläggningar börjar komma till åren och myndighetskraven ökar. Kommunen ska kunna leverera ett bra dricksvatten och rena avloppsvattnet till godtagbar nivå även för framtida generationer. Under året har därför det viktiga arbetet med att ta fram en VA-plan påbörjats där den första utredningsdelen handlar om framtida spillvattenhantering i Bollebygd och Olsfors-Hultafors tätorter. Befintligt reningsverk i Bollebygd är kraftigt belastat redan idag. Beslut

om vilken väg som skall väljas för framtida spillvattenreningen i tätorten förväntas tas under det andra kvartalet 2017.

Driftverksamheten inom VA har under året präglats av stora förbättringar av både vatten- och avloppsanläggningar så som reparation av högreservoar i Hultafors, ny dagvattenanläggning på Sandhemsvägen, byte av mycket sliten mellansedimentering i Olsfors reningsverk, akut reparation av slamskrapor i Bollebygds reningsverk, processförbättringar i Töllsjö reningsverk och byte av flertal pumpar för både spill- och dricksvattensystemen. Delar av övervakningssystemet har också uppraderats. Vidare har provborrning för framtida ny vattentäkt i Töllsjö genomförts på fem platser.

Utbyggnation av VA-ledningar för nya bostäder har skett i områdena Tyftet 2 och vid Brunnsgatan samt anslutning av 37 nya lägenheter vid Lyckebo. Oftast är det mest kostnadseffektivt ur VA-synpunkt att bygga bostäder högt och tätt samt minimera bergschakten för att få en så låg kostnad som möjligt per meter utbyggd

ledningssträcka och ansluten bostad.

Under året har en ny VA-och gatusamordnare rekryterats.

Framtida behov

Det viktigaste beslutet under 2017 för VA-verksamhetens framtid är hur vi skall hantera vårt spillvatten från tätorterna Bollebygd och Olsfors-Hultafors. För samtliga alternativ gäller att det dröjer några år innan de kan bli verklighet. Därför måste situationen klaras med befintligt reningsverk i några år till. Befintligt verk i Bollebygd är redan mycket kraftigt belastat (tillsåndsmässigt) och därför behöver ett tidsutrymme skapas för att utreda framtida alternativ.

Resterande delar av VA-planen planeras att påbörjas under 2017 och kommer beröra flera av samhällsbyggnadsförvaltningens enheter. I VA-planen skall områden ingå såsom ordinarie vattenförsörjning, reservvattenförsörjning, dagvattenpolicy, saneringsområden, policy kring hantering av VA utanför det kommunala verksamhetsområdet.

Förvaltningens Krisplan inklusive VA som påbörjades 2016 skall bli klar under 2017.

Provpumpning för att lösa framtida vattenförsörjning i Töllsjö planera under året om grundvattennivåerna stiger till det normala.

Under året planeras fortsatta åtgärder enligt framtagen saneringsplan för spillvattensystemet för att minska tillskottsvattenmängderna i Olsfors och Hultafors. Arbetet är långsiktigt, kostsamt och mödosamt men viktigt.

Bollebygd växer kraftigt så under året behöver utredning göras för att se över om anläggningsavgifterna för VA ger tillräcklig kostnadstäckning.

Regional samverkan med andra kommuner är viktig för att kunna lösa framtida utmaningar både på avloppssidan och för att klara framtida dricksvattenförsörjning. I regionen finns ett aktivt nätverk av tjänstemän som Bollebygd deltar i och som inkluderar sjuhäradskommunerna men även angränsande kommuner såsom Härjedalen och Alingsås.

VA-redovisning

Enligt vattentjänstlagen (50 §) skall VA-huvudmannen årligen upprätta en separat balans- och resultaträkning för verksamheten, en s k särredovisning. Ett av syftena med redovisningen är att tillse att självkostnadsprincipen efterlevs.

Belopp i mnkr	Not	Utfall	
		2015	2016
Verksamhetens intäkter	18	12,2	13,6
Verksamhetens externa kostnader	19	-9,4	-9,5
Verksamhetens kostnader	20	-0,4	-0,5
Avskrivningar		-2,3	-2,5
Verksamhetens nettokostnader		0,1	1,1
Finansiella kostnader	21	-1,4	-1,3
Resultat efter skatteint & finansnetto		-1,3	-0,2
Extraordinära poster			
Resultat efter extraordinära poster		-1,3	-0,2
Skattefinansiering enligt budget	22	2	1,8
Årets resultat		0,7	1,6
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar	23		
Mark, byggnader och tekniska anläggningar		67,9	66,9
Maskiner och inventarier		4,6	5,3
Pågående investeringar		1,8	2,2
Summa anläggningstillgångar		74,3	74,4
Omsättningstillgångar	24		
Upplupna intäkter			
Kundfordringar		0,9	3,4
Summa omsättningstillgångar		0,9	3,4
SUMMA TILLGÅNGAR		75,2	77,8
Eget kapital			
Eget kapital		-	
Årets resultat		-	
Summa eget kapital		0,0	
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner	25	0,0	0,0
Summa avsättningar		0,0	0,0
Skulder			
Långfristiga skulder	26	71,7	71,3
Kortfristiga skulder	27	3,5	6,5
Summa skulder		75,2	77,8
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		75,2	77,8

Noter

Not 18	2015	2016
Verksamhetens intäkter		
Anslutningsavgifter	1,0	1,3
Brukningavgifter	11,2	12,3
Förändring av kortfr skuld till abonnentkollektivet		
Summa verksamhetens intäkter	12,3	12,2

Not 19	2015	2016
Verksamhetens externa kostnader		
Inköp av anläggnings- och underhållsmaterial	-0,6	-0,6
Entreprenad och köp av verksamhet	-1,6	-1,3
Konsulttjänster	-0,2	-0,2
Personalkostnader	-4,2	-3,9
Bränsle, energi och vatten	-1,3	-1,3
Övriga kostnader	1,5	-2,2
Summa verksamhetens externa kostnader	-9,5	-9,5

Not 20	2015	2016
Verksamhetens interna kostnader		
Lokalhyror	-0,3	-0,3
Övriga kostnader	-0,1	-0,1
Summa verksamhetens interna kostnader	-0,4	-0,4

Not 21	2015	2016
Finansiella kostnader		
Ränta på långfristiga lån	-1,4	-1,3

Not 22	2015	2016
Skattefinansiering enligt budget		
Budget	2,0	1,8
Från och med år 2009 har budgetmedel inkluderats avseende OH-kostnader och kapitalkostnader		

Not 23	2015	2016
Materiella anläggningstillgångar		
Fastigheter		
Ack anskaffningsvärden	84,1	84,7
Nyanskaffningar	0,6	0,9
Försäljningar		
Ack avskrivningar	-16,8	-16,8
Årets nedskrivningar		
Årets avskrivningar	-1,6	-1,9
Utgående bokfört värde	67,9	66,9
Maskiner och inventarier		
Ack anskaffningsvärden	6,3	6,6
Nyanskaffningar	0,3	1,3
Ack avskrivningar	-1,5	-2,0

Noter fortsättning

Not 23	2015	2016
Årets nedskrivningar		
Årets avskrivningar	-0,5	-0,5
Utgående bokfört värde	4,8	4,6
Pågående investeringsprojekt	1,2	1,8
Summa materiella anläggningstillgångar	75,1	74,3

Not 24	2015	2016
Omsättningstillgångar		
VA-verksamheten har inte något separat bankkonto, vilket gör det svårt att urskilja VA-verksamhetens tillgångar avseende kassa och bank.		

Not 25	2015	2016
Avsättningar pensioner		
Pensioner	0	0
Löneskatt	0	0
	0,0	0,0
Det har under år 2012 gjorts en uppbokning av årets förändring av pensionsskulden.		
VA-verksamhetens personal utgör 0,7% av kommunens totala personalstyrka.		

Not 26	2015	2016
Långfristiga skulder		
Lån av kommun	71,6	71,7
Summa långfristiga skulder	71,6	71,7

Not 27	2015	2016
Kortfristiga skulder		
Leverantörsskulder	1,62	1,0
Upplupna kostnader	0,3	0,2
Förutbetalda intäkter från anslutningsavgifter	2,7	2,3
Förutbetalda intäkter från VA-kollektiv	0	0
Summa kortfristiga skulder	4,6	3,5

Sammanställd redovisning

Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder

Stiftelsens uppdrag

Ändamålet med stiftelsens verksamhet är att inom ramen för den kommunala kompetensen främja bostadsförsörjningen i kommunen. Stiftelsen ska ha ett varierat utbud av bostäder i små områden med trivsamma gårdsmiljöer. Bostäderna ska enbart avse hyresrätter utan egen kapitalinsats. Valmöjligheter avseende standard och servicegrad ska erbjudas kunderna. Förvaltningen ska ske miljömedvetet och nära kunden. Stiftelsen upprättar även en egen årsredovisning, här presenteras enbart en kort översikt.

Fastighetsbeståndet

Totalt förvaltar stiftelsen 372 lägenheter och 11 lokaler. Därutöver ägs och förvaltas ett äldreboende som i sin helhet hyrs av Bollebygds kommun. Den totala bostadsytan, exklusive äldreboendet uppgår till 26 139 kvadratmeter och lokalytan uppgår till 1 049 kvadratmeter. Äldreboendets yta uppgår till 8 278 kvadratmeter. Stiftelsens fastighetsbestånd består av ett 10-tal bostadsområden med varierande antal lägenheter. Av beståndet finns 323 lägenheter i Bollebygd, 40 lägenheter i Olsfors och 9 lägenheter i Töllsjö.

Lägenhetsfördelning

	Bostäder	Särskilt boende	Totalt
1 r.o.k.	26	81	107
2 r.o.k.	175	2	177
3 r.o.k.	125	-	125
4 r.o.k.	45	-	45
5 r.o.k.	1	-	-
Summa	372	83	455

Ekonomisk utveckling

Resultatet för 2016 var ett överskott på 2,4 miljoner kronor. Det är något lägre än föregående års resultat på 3,6 miljoner. Resultatet för 2015 har ändrats med hänsyn till rättelse av redovisningsprincipen för underhåll. Underhållskostnaderna redovisas löpande som kostnad när underhållet har utförts. Den ändrade principen har lett till att årets resultat för 2015 förbättrats med 396 tkr. I räkenskaperna för 2015 för stiftelsen och koncernen är detta ändrat.

Vakansgraden är låg, vilket är en styrka. Hyresbortfall på grund av outhyrt uppgick till 16 tkr. Underhållskostnaderna beräknas ligga i intervallet 6-7 miljoner kronor per år under den kommande femårsperioden. För 2015 och 2014 låg den på runt 6 miljoner.

Resultat och ställning (tkr)	2012	2013	2014	2015	2016
Nettoomsättning	36 528	32 846	33 136	33 697	37 606
Res. efter fin. poster	8 096	3 848	3 891	5 719	4 012
Balansomslutning	200 400	203 972	215 105	292 945	272 856
Justerat eget kapital	25 523	29 365	33 208	39 303	42 389
Soliditet	12,7 %	14,4 %	15,5 %	13,4 %	15,5 %
Medeltal anställda	6	6	7	7	8

Resultaträkning

Belopp i mkr	Utfall	
	2016	2015
Hyresintäkter	37,6	32,8
Övriga intäkter	0,2	1,2
Summa intäkter	37,8	34,0
Drift	-13,8	-11,9
Underhåll	-7,6	-5,6
Fastighetsskatt	-0,4	-0,4
Avskrivningar	-7,3	-5,8
Bruttoresultat	-29,2	10,4
Administrations- och försäljningskostnader	-3,2	-2,7
Rörelseresultat	5,5	7,7
Finansnetto	-1,4	-2,0
Resultat efter finansiella poster	4,0	5,7
Bokslutsdispositioner	-0,9	-1,1
Resultat efter bokslutsdispositioner	3,1	4,6
Skatt på årets resultat	-0,7	-1,0
Årets resultat	2,4	3,6

Koncernen

Kommunens verksamhet tillsammans med Stiftelsen Bollebygds hyresbostäders verksamhet utgör kommunkoncernen. Enligt lag ska resultat- och balansräkning samt kassaflödesanalys tas fram för koncernen. Interna mellanhavanden är då exkluderade.

Som angavs tidigare så har stiftelsens resultat justerats för 2015 till följd av ändrade principer kring underhållskostnader. Omklassificering har även gjorts för skulderna för 2015. Långfristiga skulder har minskats då de skulder som förfaller inom ett år klassificeras som kortfristig skuld istället och flyttats dit.

Resultaträkning	Koncernen	Kommunen	Koncernen	Kommunen
Belopp i mnkr	2016	2016	2015	2015
Verksamhetens intäkter	161,0	133,4	116,7	91,9
Verksamhetens kostnader	-556,0	-541,1	-491,9	-480,6
Avskrivningar	-26,5	-19,2	-22,4	-16,7
Verksamhetens nettokostnader	-421,5	-426,9	-397,6	-405,3
Skatteintäkter	405,4	405,4	385,7	385,7
Generella statsbidrag och utjämning	61,3	61,3	45,2	45,2
Finansiella intäkter	1,2	1,1	0,5	0,4
Finansiella kostnader	-4,8	-3,3	-6,6	-4,5
Resultat efter skatteintäkter och finansnetto	41,6	37,6	27,0	21,3
Uppskjuten skatt	-0,2	-	-0,2	-
Resultat efter bokslutsdispositioner	41,4	37,6	26,8	21,3
Skatt på årets resultat efter bokslutsdispositioner	-0,7	-	-1,0	-
Extraordinära intäkter/kostnader	-	-	-	-
Årets resultat	40,7	37,6	25,8	21,3
<i>Tillgångar</i>				
Anläggningstillgångar	652,0	414,2	592,2	348,9
Omsättningstillgångar	148,1	117,8	177,9	132,7
Summa tillgångar	800,1	532,0	770,1	481,6
<i>Eget kapital, avsättningar och skulder</i>				
Eget kapital vid årets början	231,9	195,9	207,0	174,6
Årets resultat	40,7	37,6	25,8	21,3
Eget kapital	272,6	233,5	232,8	195,9
Avsättningar				
Obeskattade reserver (Bollebo)	3,0	-	1,9	-
Avsättning för pensioner	25,2	25,2	25,0	25,0
Avsättning resultat	6,0	6,0	4,0	4,0
Avsättning uppskjuten skatt	0,2	-	0,2	-

Resultaträkning	Koncernen	Kommunen	Koncernen	Kommunen
Belopp i mnkr	2016	2016	2015	2015
Skulder				
Långfristiga skulder	281,5	183,0	274,5	183,0
Kortfristiga skulder	211,6	84,3	231,7	73,7
S:a avsättningar och skulder	527,5	298,5	537,3	285,7
Summa eget kapital,				
avsättningar och skulder	800,1	532,0	770,1	481,6
Den löpande verksamheten				
Årets resultat	40,7	37,6	25,4	21,3
Justering för av - och nedskrivningar	27,5	19,3	22,4	16,7
Justering för gjorda avsättningar	2,2	2,2	3,8	3,8
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	70,4	59,1	51,6	41,8
Ökning/minskning kortfristiga fordringar	-10,0	-10,0	-11,4	-11,6
Ökning/minskning förråd och lager	-6,9	-6,8	5,9	5,6
Ökning/minskning kortfristiga skulder	7,2	10,6	0,3	-3,3
Kassaflöden från den löpande verksamheten	60,8	52,9	46,4	32,5
Investeringsverksamheten				
Investering i materiella tillgångar	-86,4	-84,5	-100,0	-34,7
Försäljning av materiella tillgångar	0,0		1,6	
Investering i finansiella tillgångar			-4,1	-4,1
Försäljning av finansiella tillgångar			4,0	1,0
Kassaflöden från investeringsverksamheten	-86,3	-84,5	-98,5	-37,8
Finansieringsverksamheten				
Nyupptagna lån			96,0	26,0
Amortering av skuld	-20,0			
Kassaflöden från finansieringsverksamheten	-20,0	0	96,0	26,0
Årets kassaflöde	-45,5	-31,6	43,9	20,7
Likvida medel vid årets början	107,1	59,2	63,2	38,5
Likvida medel vid årets slut	61,7	27,6	107,1	59,2

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2016

Uppdrag

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelse och nämnder.

Styrelse och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll samt återredovisning till fullmäktige. Revisorernas ansvar är att granska verksamhet, kontroll och redovisning samt pröva om verksamheten bedrivits i enlighet med fullmäktiges uppdrag.

Granskningsinriktning

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, kommunens revisionsreglemente och god revisionsred i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

I bilaga 1 redovisas de sakkunnigas rapport avseende granskningen av årsredovisningen 2016. Övriga revisionsrapporter hänförliga till revisionsåret 2016 har fortlöpande översänts till kommunfullmäktige för kännedom.

Bedömning

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans och har inga underskott från tidigare år att återhämta. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen i stort innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

Vi bedömer att årets resultat är förenligt med två av fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. Målet avseende sänkt sjukfrånvaro uppnås inte.

Vi bedömer, med ledning av vad som framgår i årsredovisningen, att vi inte har någon avvikande uppfattning avseende måluppfyllelsegraden för verksamhetsmålen. Kommunstyrelsen anger att sex mål, det vill säga 46 %, är uppnådda, tre (23 %) delvis uppnådda och resterande fyra (31 %) ej uppnådda.

Avstämningen mot kommunens långsiktiga vision borde vidareutvecklas.

BOLLEBYGDS KOMMUN

Revisorerna

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Bollebygd kommun avviker dock när det gäller redovisning avseende avsättning till Bollebygdsskolan om totalt 6 mnkr. Avsättningen är inte förenlig med kommunal redovisningslag och gällande rekommendationer, vilket tidigare har påtalats.

Bollebygds kommun avviker i några fall från god redovisningssed avseende värderingsfrågor och tilläggsupplysningar. Dessa avvikelser kommenteras i bifogad granskningsrapport avseende årsredovisning 2016.

Fullmäktige antog 2005-12-15 ett reglemente för intern kontroll. Reglementet syftar till att säkerställa att styrelse och nämnder upprätthåller en tillfredsställande intern kontroll. Enligt reglementet skall de enskilda nämnderna tillse att en organisation upprättas för den interna kontrollen och att regler och anvisningar för den interna kontrollen antas. Nämnderna skall årligen utifrån en risk- och väsentlighetsanalys upprätta en intern kontrollplan.

Vi har noterat att Kommunstyrelsen har gjort en uppföljning av internkontrollarbetet i enlighet med fullmäktiges reglemente. Inga väsentliga avvikelser har noterats.

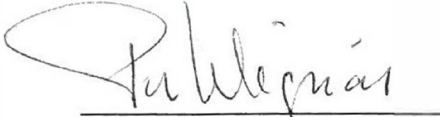
Revisorernas uttalande

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ledamöterna i styrelse och nämnder ansvarsfrihet.

Vi tillstyrker att kommunens årsredovisning för 2016 godkänns.

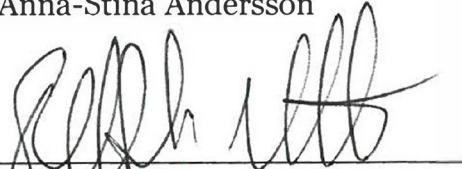
Bollebygd den 6 april 2017

Margaretha Almquist-Malmsjö
Ordförande

Per Wignäs

Anna-Stina Andersson

Elin Axelsson

Ralph Utbult

Bilaga: Granskningsrapport sakkunniga: Granskning av årsredovisning 2016

**BOLLEBYGDS
KOMMUN**